

Kokoomusnaiset

KOKOUSHMATERIAALI

Kokoomusnaisten edustajakokous

Oulu, 18.-19.11.2017

MAKUJA ON MONIA

Huolella valmistettua hyvän olon ja mielen ruokaa,
upeassa jugend-salissa.

PUISTOLA

Herkkuja, joista tulee
hyvä mieli

RAVINTOLAPUISTOLA.FI

PAKKAHUONEENKATU 15

KUOHUVIINI

5€
LASI / 12 CL

TARJOUS
VOIMASSA
RUOKAILUN
YHTEYDESSÄ
(NÄYTÄ TÄMÄ
MAINOS).

KATUTASOSSA JA KELLARISSA, SOKOS HOTEL ARINAA VASTAPÄÄTÄ

PIZZOISSA ON EROJA

Pizzauunissamme palaa aito tuli ja köökissä halu
tehdä jokaisesta pizzasta täydellisen herkullinen.

CANTINA

de juoveva pizzeria

FACEBOOK.COM/
CANTINAPIZZERIA

CANTINAPIZZERIA

PUHELIN 020 792 8210

SISÄLLYSLUETTELO

Asialista	3
Menettelytapajärjestys	4
Kokoomusnaisten Mahdollisuuksien Maailma 2018-2019	8
Aloitteet ja lausunnot	21
Ohje puheenvuoropyyntöihin	43

P O N S S E

Kokoomuksen Naisten Liiton sääntömääräinen edustajakokous Oulu, 18.-19.11.2017

Asialista

1. Edustajakokouksen avaus
2. Valitaan kokoukselle puheenjohtajat
3. Valitaan kokoukselle sihteerit
4. Valitaan pöytäkirjantarkastajat
5. Valitaan ääntenlaskijat
6. Todetaan kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus
7. Vahvistetaan kokouksen esityslista kokousasioiden käsittelyjärjestykseksi
8. Vahvistetaan liittohallituksen esitys kokouksen menettelytapajärjestykseksi
9. Asetetaan kokoukselle tarpeelliset toimikunnat
10. Käsitellään kertomus eduskuntaryhmän tärkeimmistä kannanotoista ja toimenpiteistä erityisesti tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä edellisen varsinaisen edustajakokouksen jälkeiseltä ajalta
11. Käsitellään selostus poliittisesta tilanteesta
12. Hyväksytään liitolle poliittinen ohjelma ja poliittisen toiminnan suuntaviivat vuosille 2018-2019
13. Hyväksytään kokoukselle julkilausuma
14. Valitaan liiton puheenjohtaja ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa, joiden toimikausi on kaksi vuotta.
15. Päätetään liittohallituksen jäsenten lukumäärästä
16. Liittohallituksen varsinaisten ja varajäsenten valinta
17. Käsitellään edustajakokousaloitteet
18. Muut esille tulevat asiat
19. Edustajakokouksen päättäminen

MENETTELYTAPAJÄRJESTYS

1. Soveltamisala

Kokoomuksen Naisten Liitto ry:n sääntömääräisessä edustajakokouksessa noudatetaan tätä menettelytapajärjestystä ja vakiintunutta kokouskäytäntöä niiltä osin kuin liiton säännöissä ei toisin määrätä. Tämän menettelytapajärjestyksen tulkinnasta päättää edustajakokouksen puheenjohtaja.

2. Kokouksen avaus ja puheenjohtajat

Edustajakokouksen avaa liiton puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan jompikumpi liiton varapuheenjohtajista. Avaaja johtaa puhetta, kunnes kokoukselle on valittu puheenjohtajisto, joista yksi on edustajakokouksen vastaava puheenjohtaja.

3. Sihteeri, ääntenlaskijat ja pöytäkirjan tarkastajat

Edustajakokous valitsee itselleen tarpeellisen määrän sihteereitä ja ääntenlaskijoita, joiden keskuudesta nimitetään sihteeristön vanhin ja ääntenlaskijoiden vanhin.

Edustajakokous valitsee keskuudestaan kaksi (2) pöytäkirjantarkastajaa ja näille varapöytäkirjantarkastajat.

4. Valtakirjojen tarkastus

Jäsenyhdistysten viralliset edustajakokousedustajat jättävät valtakirjansa edustajakokouksen ilmoittautumiskansliaan, jossa liittohallituksen tehtävään valtuuttamat henkilöt suorittavat valtakirjojen tarkastuksen. Äänivaltainen kokousedustaja voi siirtää äänivallan varaedustajalleen, jos tämän nimi on myös mainittuna edustajan valtakirjassa. Siirto voi tapahtua vain yhden kerran, ja siirtoilmoitus on edustajan ja varaedustajan toimesta yhtäaikaisesti annettava kokouksen ilmoittautumiskansliaan.

5. Kokousaineisto

Edustajakokouksen äänivaltaiset osanottajat saavat kokouspaikalla ilmoittautuessaan ja maksettuaan materiaalimaksun osanottajamerkin, joka on pidettävä näkyvillä kokouspaikalla oleskellessa.

Äänivaltaiset kokousedustajat saavat äänestysliput avointa ja suljettua äänestystä varten sekä muun tarvittavan kokousmateriaalin. Kaikille etukäteen ilmoittautuneille on lähetetty edustajakokousmateriaali etukäteen.

Kadotettujen äänestyslippujen tilalle ei anneta uusia.

Edustajakokouksen kutsuvieraat ja tarkkailijat saavat ilmoittautuessaan oman osanottajamerkkinsä ja heille jaettavan materiaalin.

6. Kokoukselle asetettavat toimikunnat

Edustajakokoukselle asetetaan:

- 6.1 Vaalitoimikunta, jonka tehtävänä on valmistella esityslistan kohdassa 14 ja 16 tehtävät valinnat sekä tehdä kokoukselle ehdotukset valittavista henkilöistä, ja jonka tehtävänä on valmistella kokoukselle esityslistan kohdan 15 esitys liittohallituksen jäsenten lukumäärästä.
- 6.2 Poliittista asiakirjaa käsittelevä toimikunta, jonka tehtävänä on valmistella kokoukselle esityslistan kohdassa 12 käytävän yleiskeskustelun ja yksityiskohtaisen käsittelyn sekä liittohallituksen esityksen pohjalta esitys liiton poliittiseksi asiakirjaksi.
- 6.3 Julkilausumatoimikunta, jonka tehtävänä on valmistella esityslistan kohdassa 13 tehtävät julkilausumat.

Kuhunkin toimikuntaan voi osallistua enintään yksi äänivaltainen kokousedustaja saman piirijärjestön jäsenyhdistyksistä.

7. Asioiden käsittelyjärjestys

Kokouksen päätösasiakirjojen käsittelyssä noudatetaan lyhyttä käsittelyjärjestystä.

Käsittelyvaiheet ovat:

1. esittely
2. yleiskeskustelu
3. yksityiskohtainen käsittely
4. päätöksen tekeminen

Käsittelyn pohjana on liittohallituksen esitys. Poliittisen asiakirjan käsittely siirretään yleiskeskustelun ja yksityiskohtaisen keskustelun jälkeen toimikuntaan, jonka tehtävänä on valmistella esitys edustajakokoukselle. Muutosehdotukset käsittelyn pohjana olevaan ehdotukseen on tehtävä viimeistään yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Kaikki muutosehdotukset käsittelyn pohjana oleviin esityksiin on jätettävä kokouksen sihteeristölle myös kirjallisina. Ehdotus asian palauttamisesta, pöydälle panosta tai hylkäämisestä voidaan tehdä yleiskeskustelussa tai yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

8. Ponnit

Edustajakokous voi päätöksen tekemisen yhteydessä hyväksyä käsiteltävään asiaan olennaisesti liittyvän ponnin, joka hyväksytyksi tullessaan on edustajakokouksen toivomus liittohallitukselle. Ponsiesitys on tehtävät viimeistään yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Ponsiesitykset on jätettävä kirjallisena kokouksen sihteeristölle.

9. Puheenvuoropyynnöt

Edustajakokouksessa voidaan asiaa käsiteltäessä käyttää seuraavanlaisia puheenvuoroja:

1. esittelypuheenvuoroja
2. keskustelupuheenvuoroja
3. kannatuspuheenvuoroja
4. repliikkipuheenvuoroja
4. työjärjestyspuheenvuoroja

Päätöksen tekemisen jälkeen voidaan käyttää puheenvuoroja eriävän mielipiteen tai vastalauseen merkitsemiseksi pöytäkirjaan. Kaikki puheenvuorot on käytettävä puhujakorokkeelta. Puheenvuoropyynnöt on jätettävä kokouksen sihteeristölle kirjallisina puheenvuoropyyntölappuja käyttäen, kannatus- ja työjärjestyspuheenvuorot mukaan luettuina. Puheenvuoron pyytäjän on merkittävä lipukkeeseen, mitä esityslistan kohtaa puheenvuoropyyntö koskee sekä koskeeko pyyntö yleiskeskustelua, yksityiskohtaista käsittelyä, tehtyä päätöstä tai kannatuspuheenvuoroa. Mikäli puheenvuoropyyntö liittyy aloitteisiin tai kannanottoihin, on lipukkeessa mainittava aloitteen tai kannanoton numero.

Puheenvuoron tulee pitäytyä käsiteltävänä olevaan asiaan. Puheenjohtaja keskeyttää puheenvuoron, joka ei koske asiaa tai joka ylittää sallitun enimmäispituuden. Työjärjestykseen hyväksytyt esityksiä lukuun ottamatta puheenvuorot rajoitetaan kolmen (3) minuutin pituisiksi.

Repliikkipuheenvuoroja myönnetään vain liittohallituksen edustajalle tai henkilölle, joka haluaa korjata häneen tai edustamaansa yhteisöön liittyvän väitteen.

Kokous voi puheenjohtajan esityksestä rajoittaa keskustelua siten, että loput ko. asiakohdassa käytettävät puheenvuorot on pyydettyä viimeistään seuraavan puheenvuoron kuluessa. Keskustelun rajoittamisen jälkeenkin on myönnettävä puheenvuorot, jotka koskevat sen jälkeen tehtyjen ehdotusten kannattamista tai peruutettujen ehdotusten ottamista toisiin nimiin ja niiden kannattamista.

Kun pyydetty puheenvuoro on käytetty, puheenjohtaja päättää keskustelun ja toteaa kannatetut ehdotukset, jotka tulevat päätöksentekoon.

10. Äänestykset

Jos asiasta on äänestettävä, ratkaisee puheenjohtaja toimitetaanko koeäänestys. Jos toimitettu koeäänestys on antanut kiistattoman tuloksen, voi kokous ratkaista asian sen mukaan. Muussa tapauksessa toimitetaan varsinainen äänestys. Varsinainen äänestys suoritetaan pääsääntöisesti avoimena.

Suljettua lippuäänestystä käytetään vain vaaleissa tai kun sitä sääntöjen edellyttämällä tavalla pyydetään tai kokouksen puheenjohtaja niin päättää. Käsiteltäessä asiakysymyksiä äänestyksessä asetetaan aina kaksi esitystä vastakkain ja seuraavaan äänestykseen tulee aina edellisen äänestyksen voittanut esitys.

Kutakin vaaleissa ehdolle asettunutta henkilöä tulee esittää kokoukselle valittavaksi.

Päätökset tehdään vaaleissa ehdottomalla äänenenemmistöllä. Mikäli ensimmäisellä äänestyskierroksella riittävä määrä ehdokkaista ei saa tarvittavaa äänenenemmistöä, seuraavalle äänestyskierrokselle pääsee äänijärjestyksessä enintään kaksinkertainen määrä ehdokkaita valitsematta olevien määrään nähden. Vaalissa on äänestettävä niin montaa ehdokasta kuin on valittavia. Äänen mennessä tasan ratkaisee arpa.

11. Asian käsittely ja kokouksen keskeyttäminen

Milloin on tehty kannatettu esitys asian panemisesta pöydälle tai sen palauttamisesta valmisteltavaksi, asian käsittely keskeytetään ja puheenjohtaja pyytää varaamaan puheenvuorot koskien vastaavasti pöydälle panoa tai palauttamista. Kun tästä pyydetty puheenvuoro on käytetty, ratkaistaan pöydällepano tai palauttaminen tarvittaessa äänestämällä.

Kokouksen puheenjohtaja ratkaisee, pidetäänkö neuvottelutaukoja. Tuntia pidemmästä tauosta ja kokouksen aikataulusta päättää edustajakokous.

KOKOOMUSNAISTEN MAHDOLLISUUKSIEN MAAILMA 2018-2019

1
2

3 Kokoomusnaisten tavoitteena on mahdollisuuksiltaan tasa-arvoinen, kannustava ja välittävä
4 yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus toteuttaa itseään. Jaamme kokoomuksen
5 arvopohjan: vapauden, vastuun, välittämisen, demokratian, sivistyksen, kannustavuuden ja
6 mahdollisuuksien tasa-arvon. Uskomme yksilön omiin kykyihin ja haluun ottaa vastuuta omasta
7 elämästä. Vapaus vaikuttaa omaan elämäänsä kuuluu jokaisen oikeuksiin, mutta sen mukana tulee
8 myös vastuu omista valinnoista. Mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon on
9 oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja luotettavan poliittisen päätöksenteon edellytys.
10 Kokoomusnaisten vaikuttamistyön perusta on vahva arvopohja, joka yhdistää suurta joukkoa
11 suomalaisia.

12 **Mahdollisuuksien tasa-arvo** tarkoittaa Kokoomusnaishuille sitä, että jokaisella on mahdollisuus
13 kehittää itseään kykyjensä mukaan. Yhteiskunnan on taattava kansalaisille tasa-arvoiset
14 lähtökohdat ja elämän perusedellytykset. Jokaisella tulee olla yksilön pätevyyteen, osaamiseen ja
15 ahkeruuteen perustuvat tasa-arvoiset mahdollisuudet onnistua. Keskeisiä edellytyksiä tälle ovat
16 tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen sekä elämän sosiaalisten perusedellytysten
17 täytyminen.

18 Vaalimme, arvostamme ja puolustamme suomalaista **sivistystä ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia**
19 **kouluttautua**. Korkea osaamis- ja sivistystaso on kansakuntamme tärkein voimavara, ja koulutus
20 on mahdollisuuksien tasa-arvomme perusta. Näitä vahvuuksia meidän tulee kehittää entisestään,
21 ja siksi elinikäistä oppimista ja luovuutta on tuettava määrätietoisesti. Sivistyneessä
22 yhteiskunnassa arvostetaan erilaisuutta ja osataan asettua toisten ihmisten asemaan. Tieto yksin,
23 ilman viisautta tai empatiaa, on tyhjää.

24 **Suvaitsevaisuus** on mahdollisuuksien tasa-arvon edellytys. Puolustamme ja edellytämme kaikkien
25 yhdenvertaista kohtelua. Ihmisoikeudet, mittaamaton ihmisarvo ja oikeusvaltioperiaate ovat
26 länsimaisen demokratian perusta. Haluamme yhteiskunnan, jossa kenenkään tausta ei yksinään
27 saa määrätä, mitä hänestä voi tulla.

28 Kokoomusnaiset uskoo kannustavaan Suomeen, jossa hyvinvointi tehdään työllä. **Kannustavassa**
29 yhteiskunnassa koulutus, työnteko ja yritteliäisyys kannattaa aina, työtä tekemällä tulee
30 taloudellisesti toimeen ja palkka vastaa koulutusta sekä työn vaatavuutta. Omien vahvuuksien
31 käyttäminen, luovuus ja innovaatiot rakentavat uutta osaamista ja samalla koko yhteiskuntaa.
32 Suomen valtiontalouden velkaantuminen on taitettava ja pysäytettävä. Vastuullista taloudenpitoa
33 tulee jatkaa määrätietoisesti ja menokuria on pidettävä yllä myös orastavan talouskasvun aikana.

34 **Välittäminen** on vastuun kantamista itsestä ja toisista. Lähimmäisen auttaminen on jokaisen
35 velvollisuus. Kokoomusnaisten mahdollisuuksien tasa-arvossa jokaiselle yksilölle kuuluu
36 luovuttamattomana vapaus ja vastuu omasta toiminnastaan. Välittämistä ei voi ulkoistaa
37 pelkästään viranomaistoiminnaksi.

38 Suomi on hyvä ja turvallinen maa asua, opiskella, tehdä työtä, yrittää ja ikääntyä. Meidän tulee
39 tehdä viisaita ja vastuullisia päätöksiä, jotta kehitymme tulevaisuudessa vieläkin paremmaksi.
40 Tasa-arvoinen hyvinvointiyhteiskunta ja korkea työllisyys kulkevat käsi kädessä.

41 Vastuullisesta taloudenpidosta ja kestävästä kasvusta on huolehdittava, sillä ne ovat
42 edellytyksemme tulevaisuuden hyvinvoinnille. Kokoomusnaiset haluaa turvata
43 hyvinvointiyhteiskuntamme - niin toimeentulon, koulut, neuvolat, terveyskeskukset kuin eläkkeet.
44 Siksi tärkein tavoitteemme on hyvinvoinnin parantaminen työllisyyden kautta. Työskentelemme
45 työelämän mahdollisuuksien tasa-arvon eteen ja rohkaisemme naisia etenemään työurallaan.
46 Rakenteita ja asenteita muuttamalla rakennamme työelämää, jossa naisilla ja miehillä on tasa-
47 arvoiset mahdollisuudet edetä ja menestyä.

48

49

TYÖELÄMÄ JA TALOUS

50 **Työnantajille vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia on tasattava.** Nainen ei saa olla miestä
51 suurempi kustannusriski työnantajalle. Vanhemmuuden kustannusten ja hoivavastuun
52 epätasainen jakautuminen heikentää naisten mahdollisuuksia työelämässä. Vanhemmuuden
53 kustannusten tasavertainen jakautuminen kohtelisi sekä yrityksiä että työntekijöitä tasapuolisesti
54 ja loisi edellytyksiä uudelle kasvulle ja työllisyydelle. Suomi ei voi ylläpitää rakenteita, jotka estävät
55 naisten tasa-arvoiset uramahdollisuudet.

56 **Perhevapaauudistus on toteutettava viipymättä.** Nykyinen perhevapaajärjestelmä vaikuttaa
57 negatiivisesti sekä perheellisten että perheettömien naisten työllisyyteen ja työllistymiseen,
58 palkkakehitykseen ja aina eläkekertymään asti.

59 **Palkkauksessa pätevyiden ja työpanoksen on ratkaistava – ei iän tai sukupuolen.** Naisia on
60 kannustettava ja rohkaistava uskomaan itseensä ja omiin kykyihinsä sekä pyrkimään yhä
61 vaativampiin tehtäviin. Kokemusta ja näkemystä tulee arvostaa työelämässä. Työura ei saa katketa
62 enneaikaisesti ikä syrjinnän vuoksi.

63 **Työelämän jakautuminen nais- ja miesvaltaisiin aloihin on murrettava.** Ei ole olemassa naisten
64 tai miesten töitä, mutta siitä huolimatta suomalaiset työmarkkinat jakautuvat poikkeuksellisen
65 voimakkaasti nais- ja miesvaltaisiin aloihin. Tarvitaan tekoja, jotka rohkaisevat tyttöjä ja poikia
66 haaveilemaan tulevaisuudesta, ammateista ja työurista sukupuolesta riippumatta. Mielikuvat ja
67 asenteet muokkaantuvat jo varhain lapsuudessa. Kouluissa ja kodeissa on haastettava
68 vanhakantaiset asenteet ja kannustettava lapsia opintopoluille ja tavoittelemaan ammatteja
69 sukupuolesta riippumatta.

70

71 **Työn on oltava nykyistä kannattavampaa ja verotaakkaa on kohtuullistettava.** Työ on parasta
72 sosiaaliturvaa. Ei ole oikeudenmukaista, että progressio syö tavallisen palkansaajan lisätienestin.
73 Liian korkea verotus ei kannusta ottamaan vastaan lisätyötä tai -vastuuta, eikä rohkaise
74 työnantajaa palkitsemaan ahkeroinnista.

75 **Työaikalainsäädäntö on uudistettava.** Työnteon tapoja ja aikoja on päivitettävä teknologian ja
76 työelämän murroksen mukana. On lisättävä osa-aikatyön mahdollisuuksia ja työajan joustoja sekä
77 lisättävä työaikapankkien käyttöä, jotta erityisesti pienten lasten vanhemmat ja osatyökykyiset
78 voivat osallistua nykyistä joustavammin työelämään.

79

80 **Naisten yrittäjyyttä on kannustettava ja yrittämisen esteitä purettava.** Naisyrittäjyyttä ja
81 erityisesti yksinyrittäjyyttä haastaa monesti perheen ja työn ristipaineessa tasapainoilu. Yritysten
82 verotusta on kevennettävä, jotta erityisesti naisvaltaiset pk-yritykset voivat kasvaa ja tarjota työtä
83 yhä useammalle. Ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta on tehtävä nykyistä helpompaa.

84

85 **Verotuksen painopistettä on siirrettävä kannustavammaksi eli työn verotuksesta kohti kulutus-
86 ja haittaverotusta.** Ensisijaisesti elanto tulee työstä nyt ja tulevaisuudessa. Tilanteessa, jossa työtä
87 ei ole mahdollista tehdä tai sillä ei tule toimeen, tulee yhteiskunnassa olla huolehtivia
88 turvaverkkoja, jotka suojaavat suurilta kolhuilta ja antavat luottamusta siihen, että tukea on
89 olemassa saatavilla tarvittaessa.

90 **Sosiaaliturvajärjestelmä on uudistettava.** Nykyinen sosiaaliturvajärjestelmämme ei kannusta tai
91 palkitse riittävästi työnteosta, yrittämisestä ja kouluttautumisesta. Uuden järjestelmän tulee olla
92 osallistava, selkeä ja joustava sekä poistaa kannustinloukkuja ja huomioida ihmisten erilaiset
93 elämäntilanteet. Uudistuksessa tulee luoda nykyisen monimutkaisen ja heikosti kannustavan
94 sosiaaliturvajärjestelmän tilalle vastikkeellinen ja osallistava.

95 **Maailman paras työelämä.** Vain työ takaa hyvinvoinnin jatkumisen myös seuraaville sukupolville.
96 Siksi on tärkeää, että nykyiset työntekijät viihtyvät työssään aiempaa pidempään. Suomalaisesta
97 työelämästä on tehtävä maailman parasta niin laadultaan, tehokkuudeltaan kuin viihtyvyydeltäkin.
98 Samalla tulee ottaa huomioon aktiivinen työttömyyspolitiikka, työntekijöiden ja työnantajien turva
99 ja työhön kannustava yhteiskunnan ilmapiiri.

100

SIVISTYS

101

102

103

104

105

106

107

108

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta on nostettava. Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen ja koulutuspolun ensimmäinen ja vaikuttavin askel, jolla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja puuttua ajoissa oppimisvaikeuksiin. Siksi tavoitteemme on maksuton pedagoginen osapäiväinen varhaiskasvatus, johon pääsee osalliseksi koko ikäluokka. Luonnollisesti tässä yhteydessä tulee huolehtia päiväkotipaikkojen riittävydestä, laadusta, kohtuullisista ryhmäkoista sekä ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuudesta.

109

110

111

Palvelusetelin käyttömahdollisuuksia on laajennettava. Lapsiperheiden valinnanvapautta on lisättävä kehittämällä kunnallisen päivähoidon rinnalle helposti saavutettavia ja joustavia vaihtoehtoja. Palveluseteli on hyvä ratkaisu moneen tarpeeseen ja sen käyttöä on laajennettava.

112

113

114

Suomalaisen koulutusjärjestelmän kulmakivi on mahdollisuuksien tasa-arvo ja jokaisella on perhetaustasta riippumatta oltava mahdollisuus koulutukseen. Kustannukset eivät saa olla yhdellekään nuorelle este opiskelulle eikä kenenkään koulupolku saa sen vuoksi katketa.

115

116

117

118

119

120

Jokaisen perheen on voitava luottaa siihen, että oma lähikoulu on asuinpaikasta riippumatta hyvä ja sisäilmaltaan terve koulu omalle lapselle. Suomen menestyksen ja kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta olennainen tekijä on, kuinka koulu pystyy tulevaisuudessa kannustamaan nykyistä useampia oppilaita kiinnostumaan opiskelusta, oppimisesta ja itsensä kehittamisestä. Erityisesti lukutaidon, matematiikan ja luonnontieteiden osaamisen korkea kansainvälinen taso on tärkeä säilyttää.

121

122

123

124

Laadukkaasta suomalaista koulutusjärjestelmästä on pidettävä huolta. Vahvaa suomalaista osaamis pohjaa luodaan uudistamalla rohkeasti ja tarttumalla oikea-aikaisesti muutostrendeihin kuten digitalisaation ja tekoälyn kehitykseen. Myös erilaiset opintolinjat, -painotukset sekä erikoiskoulut ovat tärkeä osa suomalaista koulutusta ja suomalaisen kilpailukyvyn vaalimista.

125

126

127

128

129

Opiskelijoita on tuettava omien vahvuuksien löytämisessä, oppimisessa ja kouluttautumisessa taustasta riippumatta. Tarvitaan merkittäviä lisäresursseja opiskelijaterveydenhuoltoon, koulupsykologeihin ja kuraattoreihin sekä opinnonohjaukseen erityisesti nuorten opiskelupolun nivelvaiheissa. Kokoomusnaiset on huolissaan mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumisesta erityisesti poikien osalta, joiden pärjäämistä kouluketju ei tue parhaalla mahdollisella tavalla.

130

131

Opettajien jaksamisesta ja täydennyskoulutuksesta on huolehdittava. Laadukas opettajankoulutus on koko koulutusjärjestelmämme tärkein tekijä.

132

133

134

Ryhmäkokojen on oltava kohtuullisia ja kuhunkin tilanteeseen tarkoituksenmukaisia. Jokaisen oppilaan yksilölliset oppimistavat on tunnistettava ja opiskelijoille tulee tarjota omien kykyjen mukaista opetusta. Erityisopetusta tulee tarjota riittävästi.

135

136

137

Työelämän ja oppilaitosten yhteyksiä kaikilla koulutusasteilla on tiivistettävä. Monipuolinen osaaminen on Suomen tärkein voimavara. Yrittäjyys- ja talouskasvatusta sekä monipuolista kieltenopetusta on lisättävä.

138 **Vahvistamalla matemaattis-luonnontieteellistä osaamista kaikilla koulutusasteilla huolehdimme**
139 **osaamistason nousemisesta sekä osaamisen ja tarpeen kohtaamisesta.** Samalla on tuettava ja
140 rohkaistava tyttöjä ja naisia kouluttautumaan ja myöhemmin työllistymään teknisille aloille.

141 **Suomen asemaa teknologian maailmankartalla on vahvistettava.** Tieteen ja teknologian kehitys
142 sekä yhteiskunnalliset muutokset, kuten tekoäly ja robotiikka, muuttavat työelämää ja
143 osaamistarpeita nopeasti. Panostamalla yritysten ja tutkimuksen yhteistyöhön, tieteelle ja
144 teknologialle avoimeen asenneilmapiiriin ja innostavaan kokeilukulttuuriin tuemme Suomen
145 kansainvälistä kilpailukykyä ja asemaa teknologian maailmankartalla.

146 **Uutta teknologiaa on hyödynnettävä monipuolisesti opetuspuolella.** Teknologia mahdollistaa
147 opetuksen yksilöllisen eriyttämisen ja sopii oppijalähtöiseen tapaan oppia.

148 **Toisen asteen dualimalli on säilytettävä.** Lukion tehtävä on valmentaa korkeakouluun ja
149 ammatillisen koulutuksen valmistaa osaajia työelämään. Lukion kehittämisessä tulee huomioida
150 oppimisympäristöjen modernisoiminen, uuden teknologian hyödyntäminen, yleissivistyksen
151 vahvistaminen ja pedagogiikan kehittäminen.

152
153 **Ammatillisen koulutuksen lähiopetus on turvattava ja ammattikoulun kehittämisen keskiössä**
154 **tulee olla henkilökohtaiset opintopolut, laaja-alainen osaaminen sekä tiivis yhteistyö työelämän**
155 **kanssa.** Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää
156 työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä ja tukea
157 elinikäistä oppimista. Elinkeinoelämän ja yritysten sekä koulutusta tarjoavien tahojen dialogia ja
158 ennakoitua on tiivistettävä, jotta koulutuspaikkoja voidaan lisätä aloille, joille tarvitaan
159 tulevaisuudessa lisää osaajia.

160 **Oppisopimuskoulutusta on lisättävä,** jotta nuorilla on mahdollisuus hankkia itselleen ammatti
161 tekemällä oppien. Koulutussopimus on otettava laajasti käyttöön nuorten työllisyyden
162 edistämiseksi. Koulutussopimusmallin tavoitteena on edistää työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja
163 tutkinnon suorittamista käytännönläheisesti mahdollistamalla opiskelijoiden joustavat polut
164 työpaikoilla. Nämä toimet parantavat nuorten työllisyyttä ja ehkäisevät myös
165 nuorisotyöttömyyttä. Samalla huolehdimme ammattiosaamisen säilymisestä myös
166 tulevaisuudessa.

167 **Tulevaisuudessa on tärkeää huolehtia monenlaisista sisäänpääsyreiteistä korkeakouluihin.**
168 Erityisesti sellaisten oppilaiden tasa-arvoisista koulutusmahdollisuuksista, jotka nykytilanteessa
169 alisuoriutuvat lukio- ja ammattikoulutasolla, mutta innostuvat opiskelemaan osana
170 pääsykoeprosessia tai vasta myöhemmin on huolehdittava.

171

172 **Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön esteitä on purettava** ja siten hyödynnettävä
173 yhteisestä hallinnosta, tiloista ja innovaatiohankkeista saatavia hyötyjä ja säästöjä. On
174 huolehdittava, että suomalaiset korkeakoulut tuottavat jatkossakin osaavia ammattilaisia
175 työelämään kuin laadukasta huippututkimusta tieteen ja yhteiskunnan hyväksi.

176 **Osaamisen kehittämistä on tuettava läpi elämän.** Suomalaisia tulee kannustaa elinikäiseen
177 oppimiseen turvaamalla helposti saavutettavat ja maksuttomat kirjastopalvelut, muuntokoulutus-
178 ja työssäoppimismahdollisuudet sekä joustava opiskelu esimerkiksi avoimessa yliopistossa.

179 **Suomen on koulutettava kansastaan kansainvälisiä huippuosaajia ja samalla oltava myös**
180 **ulkomaalaisille osaajille houkutteleva paikka tulla, opiskella ja työllistyä.** Aivotuonnissa on
181 kysymys osaamisen korkeasta laadusta ja tietotaidon hyödyntämisestä. Meidän on kyettävä
182 tarjoamaan maahanmuuttajalle sujuva väylä oman osaamisen kautta osaksi suomalaista
183 yhteiskuntaa.

184 **Suomalaiset on saatava liikkeelle.** Tarvitaan elintapamuutos, joka lähtee neuvolasta, jatkuu
185 kouluun, työelämään ja eläkkeelle koko elämänkaaren ajan. Liiallinen istuminen on valtava
186 terveysriski, vaikka muutoin täyttäisi nykyiset liikuntasuositukset. Nuorten osalta liikkumiseen
187 kannustetaan harrastustakuun kautta sekä lisäämällä jokaisen koulupäivään tunti liikuntaa.
188 Työelämässä olevia kannustetaan hyöty- ja arkiliikuntaan ja ikäihmisten virikkeellinen vapaa-aika
189 turvataan. Liikunnalla on terveyttä ja virkeyttä edistävä vaikutus kaiken ikäisenä ja esimerkiksi
190 Yleisradiolla voisi olla keskeinen rooli kansan liikuttamisessa ja liikuntatietouden lisäämisessä.

191
192 **Oikeus harrastukseen ei saa olla kiinni perheen varallisuudesta.** Jokaisella lapsella ja nuorella on
193 oltava mahdollisuus kokea onnistumisia liikunnan, taiteen tai muun harrastuksen ja yhdessä
194 tekemisen riemun kautta. Harrastaminen parantaa oppimista, kehittää sosiaalisia taitoja ja tuo
195 mielekästä tekemistä vapaa-aikaan ja on monella tapaa eduksi lapsen ja nuoren kehitykselle. Myös
196 syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä oltaisiin pitkällä, jos jokaisella olisi työ- ja opiskelupolun lisäksi
197 mahdollisuus mieluisaan harrastukseen.

198
199 **Harrastustakuun toteuttamisen lisäksi on kiinnitettävä huomiota eri liikuntaharrastusten**
200 **tasapuoliseen mahdollistamiseen.** Julkinen tuki ja liikuntapaikkarakentaminen on suunnattava
201 nykyistä tasapuolisemmin suhteessa eri urheilulajien harrastajamääriin ja tuen on jatkossa
202 tavoitettava nykyistä paremmin myös tyttöjen ja naisten suosimat lajit. Kun takana on
203 yhteiskunnan tuki, harrastamisen hinta ei nouse pilviin.

204

HYVINVOINTI

205 **Sosiaali- ja terveystalvet on uudistettava, jotta jokaiselle suomalaiselle turvataan laadukkaat**
206 **ja tarpeenmukaiset talvet myös tulevina vuosikymmeninä.** Suomalaiset elävät entistä
207 pidempään entistä terveempinä. On huolehdittava, että jokaiselle turvataan ennaltaehkäisevä
208 terveydenhoito, ajoissa hoitoon pääseminen, laadukkaat ja toimivat perustalvet sekä oikea-
209 aikaiset ennaltaehkäisevät toimet.

210 **Toteuttamalla valinnanvapauden parannamme talveluiden laatua ja saatavuutta.**

211 Valinnanvapauden lisäämisen eri keinot, kuten maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen
212 budjetti mahdollistavat lähitalveluiden säilymisen ja jopa lisääntymisen.

213 **Digitaaliset talvet parantavat terveystalveluiden saatavuutta, laatua ja asioinnin helppoutta.**

214 Teknologiaa hyödyntämällä luomme kokonaan uusia tapoja tuottaa talveluita ja turvaamme
215 hyvinvoinnin jatkumisen myös tuleville sukupolville koko Suomessa.

216 **Nuorten on päästävä nopeammin kuntoutuksen pariin, ei suoraan työkyvyttömyyseläkkeelle.**

217 Kuntoutus on alentuneen toimintakyvyn myötä tarjottua tukea kouluttautumiseen ja
218 työllistymiseen elämänkulun eri vaiheissa. Kokoomusnaiset kannattaa kuntoutuksen tarpeessa
219 oleville subjektiivista oikeutta kuntoutukseen eikä ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle.
220 Kuntoutustakuu takaa oikeuden päästä säädetyssä, riittävän nopeassa määräajassa
221 kuntoutustarpeen arviointiin ja sen mukaisen tukitoiminnan pariin. Diagnoosin puuttuminen ei ole
222 este kuntoutuksen aloittamiselle. Ennakoiva, oikea-aikainen ja toimiva kuntoutus lisää
223 toimintakykyä, tukee hyvinvointia ja tukee näin myös työllisyyttä.

224

225 **Perhekeskuksen roolia vertaistuen, moniammatillisen osaamisen ja matalan kynnyksen**

226 **keskuksena on korostettava.** Lapsen hyvinvoinnilla ja vanhempien voimavaroilla on vahva
227 keskinäinen yhteys. Perhekeskus tukee vanhemmuutta ja lapsen terveyttä sekä osallisuutta.

228 Erilaiset viranomaispalvelut on otettava osaksi perhekeskuksien toimintaa ja talveluiden tulee olla
229 kaikkien perheiden saatavilla nopeasti, ilman luukulta toiselle pompottelua. Myös
230 neuvolatalveluiden saatavuutta on parannettava lisäämällä ilta-aikoja perheiden arjen tueksi.

231

232 **Lasten ja nuorten hyvinvointia on tuettava ja etsivää nuorisotyötä on vahvistettava.** Maakunnan

233 vastuulle tulevien sosiaali- ja terveystalveluiden sekä kunnallisen varhaiskasvatuksen, koulun ja
234 oppilashuollon kuraattori- ja psykologitalveluiden välille on luotava toimivat yhteydet sujuvien ja
235 yhtenäisten hoitoketjujen takaamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä nuoriin miehiin, joista
236 noin joka viides on tällä hetkellä koulutuksen ja työelämän ulkopuolella.

237

238 **Ennaltaehkäisevät syöpien seulontatalvelut tulee varmistaa kaikille tytöille ja naisille, ja niistä**

239 **on tiedotettava riittävästi.** Panostamalla ennaltaehkäiseviin talveluihin voidaan saavuttaa
240 säästöjä kalliista ja myös inhimillisesti raskaammista korjaavista talveluista. Osallistuminen
241 valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisiin tutkimuksiin on tehtävä mahdollisimman
242 yksinkertaiseksi ottamalla käyttöön sähköinen ajanvaraus ja uusintakutsut.

243 **Rokotemyönteisyyden kasvattaminen on kaikkien etu.** Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen luvut
244 näyttävät, että MPR-rokotteen kattavuus jää alle tavoitteena olevan 95 prosentin jo yli 60 kunnan
245 alueella. MPR-rokote suojaa vaarallisilta kulkutaudeilta: tuhkarokolta, vihurirokolta ja sikotaudilta.
246 Niihin kaikkiin liittyy vakavien jälkitautien, vammautumisen ja jopa menehtymisen riski. 95
247 prosentin raja on tärkeä siksi, että tutkimusten mukaan se on niin sanotun laumaimmuneetin
248 raja. Jos rokotuskattavuudessa painutaan alle 95 prosentin rokottamattomien vaara sairastua
249 kasvaa. Neuvolan viesti perheille on oltava, että rokotus on yhteisöllisen vastuun kantamista.

250

251 **Ikäihmisten asumista omassa kodissa mahdollisimman pitkään on tuettava monipuolisten**
252 **palveluiden avulla.** Ikääntymiseen ei saa liittyä pelkoa oman kodin ja itsemääräämisoikeuden
253 menettämisestä. Jokaisen on voitava luottaa siihen, että kaikki tarvittavat palvelut ja
254 vanhuudenturvan saa myös silloin kun kotona ei enää pärjää. Ketään ei jätetä yksin.

255 **Ikäihmisten virikkeellistä vapaa-aikaa on tuettava.** Harrastustakuu tulee toteuttaa myös
256 ikäihmisten parissa ja tavoitteena tulee olla erityisesti toimintakyvyn parantuminen ja
257 yksinäisyyden poistaminen.

258 **Omaishoitajien asemaa on parannettava ja jaksamista autettava.** Välittäminen on vastuun
259 kantamista itsestä ja toisista. Omaishoitajien vapaajärjestelyjä on kehitettävä, sillä jaksamisesta
260 huolehtiminen on ennaltaehkäisevää toimintaa parhaimmillaan. Omaishoitoa tukemalla voidaan
261 myös vähentää perinteisen laitoshoidon tarvetta. Omaishoidon ohella kotona asuville ikäihmisille
262 tarjottavia tukimuotoja on yhtenäistettävä ja yhdenvertaistettava valtakunnallisesti.

263 **Kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksia on laajennettava.** Tuomalla lisää palveluita
264 kotitalousvähennyksen piiriin ja lisäämällä kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksien
265 tietoutta parannamme naisvaltaisten palvelualojen työllisyyttä, helpotamme perheiden arkea ja
266 edistämme myös kotona asuvien ikäihmisten jaksamista.

267

268 **Lastenhoitoavun palkkaamisen pitää olla nykyistä yksinkertaisempaa esimerkiksi**
269 **työnantajavastuita helpottamalla, sähköisiä palveluita kehittämällä ja neuvontaa**
270 **yksinkertaistamalla.** Yksityisen hoitajan sairastumisen varalle on kehitettävä korvaavan
271 hoitomuodon takaava sijaisjärjestelmä.

272

273 **Panostetaan lapsiperheiden kotipalveluun.** Lapsiperheiden kotipalveluun on panostettava, koska
274 se on tärkeää matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää työtä ja tarpeellinen julkinen palvelu. Arkea
275 helpottavat palvelut sujuvoittavat perheiden arjen järjestelyjä ja ehkäisevät vanhempien
276 uupumista sekä lasten ja nuorten syrjäytymistä.

277 **Koulujen tilat hyötykäyttöön ja enemmän perheiden yhteistä aikaa.** Koulujen, päiväkotien,
278 järjestöjen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä on tiivistettävä siten, että lasten harrastuksia
279 olisi mahdollista sijoittaa koulupäivien välittömään yhteyteen koulujen tiloja hyödyntämällä. Näin
280 koulujen tilat saadaan iltapäivisin hyötykäyttöön ja perheiden illat vapautuvat aikatauluttamiselta
281 yhteiseksi ajaksi.

282 **Päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville on tarjottava matalan kynnyksen palveluita**
283 **julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä.** Hoito ei yksinään riitä, vaan apua on annettava myös
284 elämänhallintaan. Panostukset päihde- ja mielenterveyspalveluihin maksavat itsensä takaisin
285 työkykyisinä ja oman elämänsä hallitsevina ihmisinä. Viranomaisilla tulee olla mahdollisuus ohjata
286 päihteitä käyttävät odottavat äidit pakkohoitoon.

287 **Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä on edistettävä huolehtimalla matalan kynnyksen ehkäisy- ja**
288 **seksuaaliterveyspalveluiden hyvästä saavutettavuudesta ja luottamuksellisuudesta.** Tehokkaat
289 ja laadukkaat perhesuunnittelu- ja ehkäisypalvelut voivat merkittävästi vähentää muun muassa ei-
290 toivottuja raskauksia ja seksitautitartuntoja.

291 **Kohti savutonta Suomea.** Tupakka on niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti mittava
292 kansanterveyden ongelma. Nuorten tupakoinnin ehkäiseminen ja vähentäminen vaativat sekä
293 yhteiskunnan, yhteisöjen että yksilöiden toimia. Pohja tupakoimattomuudelle luodaan lapsena ja
294 siksi erityisesti koulujen ja oppilaitosten rooli tupakoimattomuuden edistäjänä ja päihdevalistajana
295 on keskeinen. Tulevaisuudessa savuttomuuden tulee olla arkea myös kaikilla työpaikoilla.

296

297

TURVALLISUUS

298 **Suomen on huolehdittava uskottavasta puolustuskyvystä, jolla turvataan Suomen itsenäisyys ja**
299 **alueellinen koskemattomuus.** Sotilaalliset jännitteet Itämeren alueella ovat lisääntyneet ja
300 kansainvälinen epävarmuus on lisääntynyt myös laajemmin.

301

302 **Puolustusvoimille on osoitettava riittävät resurssit, ja läntistä puolustusyhteistyötä on**
303 **tiivistettävä.** Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastana tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois.

304

305 Samanaikaisesti sisäinen ja ulkoinen turvallisuus limittyvät yhä tiiviimmin toisiinsa.
306 Keskinäisriippuvuuden maailmassa maantieteellisesti kaukaiset konfliktit ja kriisit heijastuvat myös
307 Suomen turvallisuuteen.

308

309 **Suomen on edistettävä Euroopan unionin puolustusyhteistyön kehittämistä.** Euroopan unioni on
310 Suomelle turvallisuuspoliittinen valinta ja arvoyhteisö. Siksi on Suomen etu, että Lissabonin
311 sopimuksen keskinäisen avunannon lauseke lisää unionin jäsenmaiden puolustusyhteistyön
312 kehittämismahdollisuuksia.

313 **Suomen on edistettävä Euroopan unionin yhtenäisyyttä ja toimintakykyä.** Esimerkiksi
314 pakolaiskriisi, kansainvälinen terrorismi ja rikollisuus, hybridiuhat sekä valtioiden rajat ylittävien
315 turvallisuushaasteiden ratkaiseminen edellyttävät tiiviimpää eurooppalaista yhteistyötä.
316 Ylikansallisiin haasteisiin ei ole kansallisia ratkaisuja.

317 **Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuutta ja puolustuskykyä sekä nostaisi pelotetta**
318 **loukata Suomen alueellista koskemattomuutta.** Nato-jäsenyys ei kuitenkaan korvaisi oman

319 puolustuskyvyn ensisijaisuutta tai muuttaisi maanpuolustuksemme periaatteita: koko maan
320 puolustamista ja yleistä asevelvollisuutta.

321 **Maanpuolustustahtoa on vaalittava huolella tulevaisuudessa**, kun seuraavilla sukupolvilla ei ole
322 enää omakohtaista kosketusta sota-aikaan esimerkiksi omien sukulaisten aikalaiskertomusten
323 kautta. Maanpuolustustahtoa ylläpidetään muun muassa asevelvollisten laadukkaalla
324 koulutuksella ja tukemalla vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Maanpuolustuksen on oltava koko
325 kansan asia ja Suomen maa, joka koetaan puolustamisen arvoiseksi. Kokoomusnaiset suhtautuu
326 myönteisesti koko ikäluokkaa koskevan kansalaispalvelusmallin kehittämiseen.

327 **Naisten mahdollisuuksia osallistua maanpuolustukseen on parannettava.** Kutsunnat on
328 ulotettava koskemaan myös naisia, jotta ikäluokkien parhaimmat kyvyt saadaan puolustusvoimien
329 käyttöön. Olisi myös askel yhdenvertaisempaan suuntaan, jos naiset saisivat kutsunnoissa oikea-
330 aikaista tietoa mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus. Naisten määrää
331 kriisinhallintaoperaatioissa on lisättävä.

332 **Tiedustelulait on saatava voimaan ripeästi, jotta turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on
333 nykyistä paremmat valmiudet tietoverkkotiedustelun avulla torjua esimerkiksi terrori-iskuja.**

334 **Sisäisestä turvallisuudesta vastaaville viranomaisille on osoitettava riittävät resurssit.** Poliisien
335 määrä on oltava riittävällä tasolla, jotta poliisi on läsnä ja hädän hetkellä nopeasti paikalla
336 kaikkialla Suomessa. Suomalaiset poliisit ovat maailman ammattitaitoisimpia, mistä on pidettävä
337 kiinni.

338 **Turvapaikkahakemusten käsittelyä on nopeutettava.** Laittomasti Suomessa olevat on saatava
339 pois maasta nykyistä nopeammin. Tällöin järjestelmälle uskottavuus säilyy ja pystymme auttamaan
340 aidosti hädänalaisia ihmisiä. Turvapaikan saaneiden kotouttamisessa tärkeintä on työ, koulutus ja
341 kielen oppiminen.

342
343 **Kehitysyhteistyötä on kohdennettava erityisesti työpaikkojen syntymiseen sekä tyttöjen ja
344 naisten aseman vahvistamiseen ja koulutukseen.** Pitkän aikavälin tavoitteena on oltava Suomen
345 kehitysavun nostaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Kehitysyhteistyöllä voidaan puuttua
346 konfliktien, köyhyyden ja niiden aiheuttamien muuttoliikkeiden juurisyihin sekä tukea rauhan
347 rakentamista.

348 **Nuorten syrjäytymiseen on puututtava ennaltaehkäisevillä palveluilla ja varhaisella tuella.**
349 Suomen keskeisin sisäisen turvallisuuden haaste on laajeneva ja monimuotoinen syrjäytyminen.
350 Radikaloituminen ja ääri liikkeiden voimistuminen ovat syrjäytymisen äärimmäisiä seurauksia.
351 Tärkeää on, että jokainen nuori löytää tiensä koulutukseen ja työelämään. Hyvinvoiva yhteiskunta,
352 jossa jokainen kokee olevansa mukana, on turvallinen yhteiskunta.

353 **Arjen turvallisuudesta on huolehdittava.** Turvallisuutta edistävät myös laadukkaat lapsiperheiden
354 palvelut, koulutus, päihdepalvelut, vanhusten koti- ja asumispalvelut sekä kuntoutus, liikunta- ja
355 harrastustoiminta sekä asuntojen saatavuus.

356

357 **Kotien ja katujen on oltava turvallisia kaikille ja jokaisella on oltava oikeus omaan**
358 **koskemattomuuteensa.** Seksuaaliseen häirintään, kaikkeen kiusaamiseen ja epäasialliseen
359 käytökseen on oltava nollatoleranssi. Seksuaali- ja väkivaltarikosten tuomioita on kovennettava ja
360 uhrin asemaa on parannettava. Kokoomusnaiset ehdottaa koulujen liikuntatunneille
361 turvallisuusvalmiudesta keskustelemista ja itsepuolustustunteja.

362

363 **Lähisuhdeväkivaltaa on ennaltaehkäistävä tehokkaasti.** Perhe- ja lähisuhdeväkivalta on edelleen
364 valitettavan arkipäiväinen ongelma Suomessa ja varjostaa liian monen lapsen, naisen ja miehen
365 elämää. Jokaisella on oikeus turvalliseen kotiin ja elämään ilman väkivallan uhkaa. Jokaisessa
366 kunnassa on oltava toimintaohjelma lähisuhdeväkivaltaa vastaan. Huomio on keskitettävä
367 ennaltaehkäisevään, moniammatilliseen työhön ja tukipalveluihin.

368

369 **Turvakotipaikkojen määrä on nostettava Euroopan Neuvoston suositusten tasolle ja Istanbulin**
370 **sopimuksen kokonaisvaltaista toimeenpanoa on kiirehdittävä.** Sopimus velvoittaa Suomea
371 avaamaan ympäri vuorokauden auki olevan auttavan puhelimen, lisäämään seksuaalisen
372 väkivallan uhrien palveluja ja turvapaikkoja sekä perustamaan kuntiin matalan kynnyksen
373 tukikeskuksia. Väkivallan uhrien auttamisjärjestelmää on kehitettävä, turvakotiverkostoa on
374 laajennettava ja väkivallan uhreille on taattava sote-alueittain järjestetyt matalan kynnyksen
375 palvelut mukaan lukien 24/7 avoinna oleva palveleva puhelin.

376

377 **Kunniaan liittyvään väkivaltaan on puututtava tehokkaasti ja uhrien suojelun on oltava**
378 **keskiössä. Pakkoavioliitot ja sukupuolielinten silpominen on kriminalisoitava.** Tämä edellyttää
379 paitsi silpomisen kieltämistä erillisellä lailla, myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten
380 kouluttamista tunnistamaan silpomisen uhan alla eläviä lapsia sekä puuttumaan tilanteeseen ja
381 auttamaan jo uhreiksi joutuneita.

382

KESTÄVÄ KEHITYS JA KANSAINVÄLINEN SUOMI

383 **Taloukasvu on rakennettava kestäväälle pohjalle eikä velan varaan tai resurssien ylikäyttöön.**

384 Tavoitteenamme on hiilineutraali ja energiatehokas Suomi, resurssiviisaat ratkaisut,

385 luonnonvarojen kestävä käyttö, toimiva kiertotalous sekä hyvä ympäristön tila.

386 **Välittäminen on välittämistä paitsi toisista ihmisistä myös ympäristöstä.** Kestävällä kehityksellä

387 edistetään sosiaalista oikeudenmukaisuutta, turvallista elinympäristöä, kestävää talouspolitiikkaa

388 sekä ympäristöstä huolehtimista. Talouden tasapaino on edellytys yhteiskunnan kestäväälle

389 kehitykselle ja toiminnalle.

390 **Ympäristövaikutukset on otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa.** Velvollisuutemme on

391 jättää maapallo tuleville sukupolville parempana kuin se nyt on.

392

393 **Ympäristö- ja energia-alan tutkimukseen ja kehitykseen sekä alan teknologian kaupallistamiseen**

394 **on panostettava.** Näin luodaan edellytyksiä torjua ilmastonmuutosta, joka on uhka

395 hyvinvoinnillemme.

396

397 Suomen kaltaiselle osaamisvaltaiselle valtiolle ilmastonmuutoksen torjunta on valtava

398 mahdollisuus. Puhtaita teknologioitamme ja innovaatioitamme tarvitaan maailmanlaajuisissa

399 ilmastotalkoissa.

400 **Kaikessa ruoantuotannossa on kannustettava ympäristön kannalta kestävään tuotantoon.**

401 Puhdas suomalainen ruoka on tuottajilleen kilpailuvaltti. Kuluttajan on saatava nykyistä paremmin

402 tietoa ruuan alkuperästä ja valmistusolosuhteista kulutuspäätöstensä tueksi. Ruokahävikkiä on

403 vähennettävä ja hyötykäyttöä lisättävä.

404 **Kaikessa ruoantuotannossa on kannustettava ympäristön kannalta kestävään tuotantoon.**

405 Puhdas suomalainen ruoka on tuottajilleen kilpailuvaltti. Kuluttajan on saatava nykyistä paremmin

406 tietoa ruuan alkuperästä ja valmistusolosuhteista kulutuspäätöstensä tueksi. Ruokahävikkiä on

407 vähennettävä ja hyötykäyttöä lisättävä.

408

409 **Itämeren ja Suomen järvien tilaa on parannettava määrätietoisesti.** Vesistöjen pelastaminen

410 edellyttää konkreettisia toimia niin kansainvälisellä, kansallisella kuin kansalaisten tasolla.

411 Ympäristötoimia pitää kohdistaa etenkin päästöintensiivisille alueille, jotta voimme huolehtia, että

412 vesistömme välkehtivät kirkkaana. Rehevöitymisen lisäksi ympäristömme kemikalisoituu ja

413 huomiota on kiinnitettävä myös haitallisten aineiden kuormitukseen ja pohjavesien tilaan.

414 **Ympäristökasvatusta ja -valistusta on lisättävä kouluissa ja kuluttajatietoutta ostosvalinnoissa.**

415 Suomi on ollut kierrätyksen kärkimaita, mutta nyt kehitys on pysähtynyt. Materiaalien

416 kierrättäminen synnyttää uusia liiketoimintamalleja ja luo työpaikkoja. Kiertotaloudessa piilee

417 ympäristönäkökulman lisäksi suuri taloudellinen potentiaali.

418 **Laittomasti Suomessa olevat on saatava pois maasta nykyistä nopeammin,** jotta järjestelmämme

419 uskottavuus säilyy ja pystymme auttamaan aidosti hädänalaisia. Suomen pakolaiskiintiössä YK:n

420 kiintiöpakolaistatuksen saaneita on priorisoitava, sillä heidät on todettu suojelun tarpeessa
421 oleviksi ja kaikkein hädänalaisimmiksi. Suomen ei pidä olla houkuttelevampi kuin muiden maiden,
422 mutta meidän on kannettava vastuumme ja autettava kantokykymme mukaan.

423

424 **Maahanmuuttajanaisten kotoutumiseen ja työllistymiseen on panostettava. Se on avain koko**
425 **perheen kotoutumiseen.** Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta ehkäisee syrjäytymistä ja tukee
426 integroitumista sekä osallistumista yhteiskunnan päätöksentekoon. Maahanmuuttajataustaisten
427 lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on lapsen etu ja edistää koko perheen kotoutumista ja
428 kielenoppimista. Kielen oppiminen ja työ ovat parasta mahdollista kotouttamista.

429

430 **Suomen kehitysyhteistyön on oltava kasvavassa määrin koulutuksessa ja suomalaisen**
431 **koulutusosaamisen viennissä kehittyviin maihin tyttöjen turvaksi.** Tyttöjen ja naisten koulutus on
432 avain köyhyyden torjumisessa, hyvinvoinnin lisäämisessä ja väestönkasvun hillitsemisessä.
433 Kestävintä on vaikuttaa paikallistason alkulähteillä rauhan ja demokratian rakentamisessa sekä
434 hallitsemattomien maahanmuuttovirtojen ja järjestäytyneen rikollisuuden vähentämisessä.

ALOITTEET JA LAUSUNNOT

Aloite 1

Lieksan Kokoomusnaiset ry

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN LÄHIOPETUS TAKAISIN

Viime vuosina ammatillisen koulutuksen kustannuksista enää puolet menee opetukseen. Oppilaat ovat vailla opettajaa ja lähiopetusta kouluviikon aikana useita tunteja. Peruskoulussa opettajien lähiopetukseen tottuneet alaikäiset ammatinoppijat tarvitsisivat perusteellista työhönoppimista oppilaitoksen tiloissa, ennen kuin he aloittavat työssäoppimisopiskelunsa yrityksissä. Etätehtävien varassa yleissivistäviä oppiaineita ei myöskään opi. Lähiopetustunnit ovat pudonneet jopa 16 tuntiin kurssia kohti.

Ammattiin oppijoiden tuntimäärät käsitteellistä ajattelua vaativissa oppiaineissa ovat pudonneet romahdusmaisesti. Yhteiskunta- ja taloustietoa on opetettu jopa 152 tuntia lukuvuodessa. Nyt ainoan yhteiskuntatiedon pakollisen kurssin pituus on 18 tuntia. Tätäkin vähäistä tietoa on yritetty opettaa itseohjautuen atk-avusteisesti. Yhteiskunnallisen ajattelun opettaminen vaatii vuoropuhelua ja väittelyäkin. Se vaatii opettajan ohjausta käsitteiden selkeyttämiseen.

Uutiset ammatillisten opiskelijoiden heikentyneestä fyysisestä kunnosta herättää toivottavasti opetuksesta vastaavat tahot. Liikuntaa ja terveystietoa opetettiin aikaisemmin kaksi tuntia viikossa. Nyt tuntimäärä on 18 tuntia kolmen lukuvuoden aikana. Kun ammattiin opiskelevat tupakoivat ja käyttävät alkoholia lukiolaisia enemmän, ihmetyttää tämänkaltaisen kansanterveyteen vaikuttava opetussuunnitelma. Valinnaisuuteen perustuville kursseille osallistuvat harvemmin niitä erityisesti tarvitsevat jo huonokuntoiset opiskelijat.

Edellä esitetyn perusteella Lieksan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan sen puolesta, että ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille taattaisiin ammattiin oppimiseen ja yleissivistäviin oppiaineisiin riittävät lähiopetustuntimäärät.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Lieksan Kokoomusnaisten huolen. Ammatillisen koulutuksen lähiopetus on turvattava ja ammattikoulun kehittämisen keskiössä tulee olla henkilökohtaiset opintopolut, laaja-alainen osaaminen sekä tiivis yhteistyö työelämän kanssa. Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen muuttuviin osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä ja tukea elinikäistä oppimista.

Laadukas ja työelämän osaamistarpeisiin vastaava ammatillinen koulutus on elinkeinoelämälle ja koko Suomen kilpailukyvyllä merkittävä tekijä. Liittohallitus jakaa Lieksan Kokoomusnaisten huolen ja pitää tärkeänä, että laadukkaan ammatillisen koulutuksen toimintaedellytyksistä huolehditaan tulevaisuudessakin. Ammatillisen koulutuksen kustannuksista enää vain puolet menee opetukseen, ja lähiovetuksen määrä on pudonnut jopa alle ekaluokkalaisen koulutuntimäärän eli 20 tunnin viikossa. On selvää, että ammatillisen koulutuksen lähiovetuksen väheneminen on iso riski koulutuksen laadulle ja suunta on muutettava.

Toisaalta on myös muistettava, että erityisesti ammatillisessa koulutuksessa työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääminen voi olla iso mahdollisuus monelle opiskelijalle, jolle koulun penkillä istuminen ja vahva teoriapainotteinen opetus eivät ole parhaat tavat oppimiseen.

Laadukasta lähiovetusta tarvitaan, mutta sen rinnalla on kehitettävä työpaikalla tapahtuvaa oppimista, jossa opettajat ovat jatkossakin avainasemassa.

Yksi oppii parhaiten työpaikalla käytännön töitä tekemällä, toinen tarvitsee enemmän lähiovetusta. Työpaikalla tapahtuva oppiminen sopii erityisesti niille, jotka oppivat paremmin itse tekemällä kuin koulunpenkillä istumalla. Myös työpaikalla tapahtuvassa opiskelussa ammatillisen koulutuksen opettajien on oltava avainasemassa.

Ammatillisen koulutuksen reformi astuu voimaan ensi vuonna. Reformin tavoitteena on turvata ammatillisen koulutuksen laatua, vahvistaa koulutuksen läpäisyä ja vähentää keskeyttämisiä, tiivistää yhteistyötä alueen elinkeinoelämän kanssa ja lisätä käytännönläheistä oppimista. Kyseessä on merkittävä uudistus, jolla turvataan ammatillisen koulutuksen edellytykset vastata nopeasti muuttuviin työelämän osaamistarpeisiin ja eri-ikäisten suomalaisten mahdollisuuksiin kouluttautua läpi työuran. Liittohallitus näkee tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen reformi toteutetaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaamiseksi, riittävä lähiovetus huomioiden ja laadukkaan ammatillisen koulutuksen turvaamiseksi.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 2

Vaasan Kokoomusnaiset ry

PIENSIJOITTAJIEN OSINKOVEROTUSTA KOHTUULLISTETTAVA

Suomalaiset kotitaloudet omistavat Helsingin pörssin suomalaisyhtiöistä vain neljänneksen, mutta vastaavat lähes yksin koko verokertymästä. Epätasa-arvoinen verotus näkyy siinä, että

monet suursijoittajat saavat yritysjärjestelyiden ansiosta osingot lähes verotta. Verovapaista osingoista nauttivat myös monet yleishyödyllisiksi luokitellut yhteisöt.

Piensijoittajien kohtelu heijastuu esimerkiksi pörssiosakkeiden heikkona suosiona. Monet suomalaiset pitävät rahoja mieluummin pankkitilillä tai sijoittavat verotuksen kannalta tehokkaihin osingot uudelleensijoitaviin rahastoihin. Tästä seuraa suomalaisten osakkeiden vaihdon väheneminen pörssissä, sekä omistuksen ja sitä kautta tuottojen valuminen ulkomaille.

Osakesäästäjien keskusliiton puheenjohtaja, Vaasan yliopiston professori **Timo Rothovius** pitää Suomen osinkoverojärjestelmää täysin epäoikeudenmukaisena piensijoittajia kohtaan.

Vaasan Kokoomusnaiset vaativat piensijoittajien ääntä kuultavaksi sekä osinkoverotuksen uudelleen arviointia.

Edellä todetun perusteella Vaasan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa ryhtymään toimenpiteisiin, jossa piensijoittajien osinkojen verotusta oikeuden mukaistetaan.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Vaasan Kokoomusnaisten huolen siitä, ettei sijoittajien erilainen kohtelu verotuksessa kannusta piensijoittamiseen. Piensijoittajalla säästöt muodostuvat yleensä veronalaisista palkkatuloista.

Suomalaisten varallisuudesta merkittävä osuus on pankkitalletuksina. Moni säästää, muttei sijoita osakkeisiin. Suomalaiset pörssiyhtiöt maksavat noin kahdeksan miljardin euron edestä osinkoja vuodessa. Näistä noin neljänneksen, kaksi miljardia euroa, saavat piensijoittajat. Liittohallitus on samaa mieltä Vaasan Kokoomusnaisten kanssa siitä, että suomalaisomistuksen kasvattaminen yrityksissä on kansantaloudellisesti hyödyllistä, sillä laajapohjaisempi kotimainen omistajuus jättäisi Suomeen veroina nykyistä suuremman osuuden kahdeksan miljardin euron osinkopotista. Piensijoittajien osinkoverotuksen oikeudenmukaistaminen voisi kannustaa suomalaisia sijoittamaan osakkeisiin nykyistä enemmän.

Useassa EU:n jäsenmaassa osinkoja ei veroteta lainkaan, tai verotetaan esimerkiksi vain yli 5000 euron suuruisista osingoista. Suomessa selvitetään tällä hetkellä lakialoitetta alle 500 euron osinkojen verovapaudesta, joka on kannustava suunta pitkäjänteiselle säästämislle ja varallisuudenhoidolle.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 3

Vaasan Kokoomusnaiset ry

IKÄSYRJINTÄÄ EHKÄISTÄVÄ

Ikääntyvät naiset ovat monenlaisen syrjinnän kohteena, toteaa Euroopan parlamentin jäsen Sirpa Pietikäinen Parlamentille kirjoittamassaan mietinnössä.

Ikäsyrjintä ilman hyväksyttävää syytä elinkeinotoiminnassa, palkkaamisessa, ammatin harjoittamisessa, yleisöpalvelussa ja virkatoiminnassa on rikos.

Syrjinnällä tarkoitetaan yksilön tai ryhmän torjumista muiden ihmisten muodostamasta ryhmästä alistamistarkoituksessa. Syrjintä on eleellisen kiusaamisen muoto. Syrjintä voi ilmetä esimerkiksi välinpitämättömyytenä tai työsyrijintänä.

Vaasan Kokoomusnaiset vaatii toimenpiteitä, asennemuutosta ja vahvaa oikeuksien valvontaa asian parantamiseksi työnhakutilanteissa, työpaikoilla, politiikassa ja kaikessa vastaavanlaisessa toiminnassa.

Edellä todetun perusteella Vaasan Kokoomusnaiset ry esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jossa vaaditaan vahvaa oikeuksien valvontaa ikäsyrjinnän ehkäisemiseksi.

Liittohallitus:

Vaasan Kokoomusnaiset on nostanut esiin erittäin tärkeän teeman. Suomalaiset elävät entistä pidempään entistä terveempinä. Maassamme on noin puoli miljoonaa ansiotyössä käyvää yli 55-vuotiasta, ja Suomessa naisten kohtaama ikäsyrjintä on yksi korkeimmista Euroopassa. Naiset myös kokevat ikäsyrjintää työelämässä jo miehiä paljon aikaisemmassa vaiheessa.

Laki on tässä asiassa yksiselitteinen. Sekä perustuslain että työsopimuslain mukaan ihmisten syrjiminen iän perusteella on laitonta. Syrjintä iän perusteella on yhtä tuomittavaa kuin syrjintä ihonvärin, sukupuolen tai vaikka raskauden perusteella. Yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä ikäsyrjintää valvoo yhdenvertaisuusvaltuutettu ja työelämässä tapahtuneen syrjinnän osalta työsuojeluviranomaiset.

Olemme kansantaloudellisesti kestävämmällä tiellä, jos emme pidä ikääntyviä työntekijöitä voimavarana ja pyri pitämään heitä työmarkkinoilla. Jo nyt taloudellinen huoltosuhde, eli työssäkäyvien ja ei-työssä olevien suhde, on heikentynyt ja jatkaa heikkenemistään.

Ikäsyrjintään vaikuttaa vahvasti myös suomalaisen työelämän joustamattomuus. Etä- ja osa-aikatyö on mahdollistettava paremmin, jotta voimme luoda lisää joustoja heille, jotka

lähestyvät eläkeikää tai haluavat jatkaa osittain työelämässä eläkkeellä ollessaan. Työelämämme joustamattomuudesta kertoo esimerkiksi se, että joustavampien työmarkkinoiden Ruotsissa 60 vuotta täyttäneiden työllisyysaste on 15 prosenttiyksikköä korkeampi kuin meillä.

Ikäyrjintä on myös uhka hyvälle vanhuudelle. Työ on vanhemmille työntekijöille usein keskeinen elämänsisältö. He haluavat jatkaa työntekoa, sillä se tuo sosiaalisia suhteita, luo elämään säännöllisyyttä ja lisää hyvinvointia. Huolehditaan työntekijöiden hyvinvoinnista, huomioidaan ja hyödynnetään eri sukupolvien tietotaito ja taataan, ettei ketään pakoteta pois työelämästä liian aikaisin. Vanhemmilla työntekijöillä on paljon arvokasta hiljaista tietoa ja ammattitaitoa.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 4

Vaasan Kokoomusnaiset ry

MUOVIROSKAA VÄHENNETTÄVÄ

Muovipussit ovat ympäristölle haitallisia, sillä niiden pienet osaset joutuvat vesistöihin ja ruokaketjuun ja aiheuttavat haittaa ihmisille ja eläimille. Jopa 8 miljardia muovipussia päätyy saastuttamaan pelkästään EU:n luontoa.

Vaasan Kokoomusnaiset tekivät julistuksen Vaasassa "muovikassiton Vaasa" maaliskuussa 2017. Haluamme jatkossa, että kaikki Kokoomus-yhdistykset ottavat tämän tärkeän asian agendalleen ja edistävät muovikassien käytön vähentämistä omien yhdistystensä ja myös henkilökohtaisessa toiminnassaan.

Edellä todetun perusteella Vaasan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa kaikessa julkisessa puheessa ja julkituloissa kannustamaan yksilöitä tekoihin puhtaamman luonnon puolesta ja vähentämään muoviroskaa.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Vaasan Kokoomusnaisten huolen ympäristön tilasta. Kulutamme yhä enemmän ja kulutuksesta syntyy myös yhä enemmän jätettä. Kierrätys säästää edelleen energiaa ja luonnonvaroja sekä vähentää kaatopaikkakuormitusta.

Muovin käyttö alkoi lisääntyä 1950-luvulla, ja siitä lähtien se on koko ajan kasvanut. Muovia on pidetty soveltuvana ja halpana ratkaisuna moniin tarkoituksiin. Muovilla on kuitenkin nurja puolensa. Meret ovat muuttuneet kaatopaikoiksi ja vesistöihin päätyy vuosittain kahdeksan miljoonaa tonnia muovirooskaa.

Ongelma on noussut uudelle tasolle, kun on selvinnyt, että muovit hajoavat pieniksi muruiksi ja kuiduiksi, mikromuoviksi, jotka päätyvät ravintoverkostojen kautta lopulta jo ihmistenkin ravintoon.

Mikromuovia tutkitaan nykyisin intensiivisesti, mutta se ei poista ongelmaa, joka pahentuu vuosi vuodelta. On esimerkiksi saatu selville, että muovijätteeseen kerääntyy vedestä ja pohjalietteestä ympäristömyrkkyjä. Se pahentaa tilannetta entisestään.

Roskat, erityisesti muovirooska, aiheuttavat monenlaista haittaa meren herkille organismeille ja eliöstölle, tappavat eläimiä ja päätyvät lopulta omalle lautasellemme. Roskilla on myös muita merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi ympäristön viihtyvyyteen, virkistysmahdollisuuksiin ja matkailuun, jossa puhdas luonto on valttikorttimme.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 5

Vaasan Kokoomusnaiset ry

PIENRYHMIEN USKONNON OPETUSTA JÄRKEISTETTÄVÄ

Perusopetuslain mukaan Suomen ortodoksiseen kirkkoon kuuluvilla lapsilla on oikeus oman uskonnon opetukseen

Tällä hetkellä useissa kaupungeissa tilanne on se, että tunnit kyllä järjestetään mutta opetuksen sisällä ei toteudu lapsen oikeus ikäkautensa mukaiseen opetukseen.

Vuosiluokkakokohtainen opetussuunnitelma ei näin ollen toteudu, koska opetusryhmissä on suuri ikäjakauma (esim luokat 1-6 tai jopa 1-9). Lisäksi useilla paikkakunnilla lapset viedään taksilla yhteen kouluun yhteiselle tunnille, joka aiheuttaa juuri tämän tilanteen, että ikäjakauma siellä yhdellä tunnilla on suuri ja myöskin taloudellisesti kyseenalaista, koska vaihtoehtoisesti opettaja voisi siirtyä koululta toiselle.

Vaasan Kokoomusnaiset haluavat, että ainakin isoimmissa kaupungeissa tehdään selvitys ortodoksisen uskonnonopetuksen tilasta ja mahdollisuuksista järjestää opetus pienemmissä ikäluokissa /tunti ja lisäksi selvitys siitä, kuinka tunnit olisi taloudellista järjestää.

Edellä todetun perusteella Vaasan Kokoomusnaiset ry esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa selvittämään mahdollisuudet hyvään uskonnon opetukseen pienryhmille.

Liittohallitus:

Perustuslaissa on turvattu uskonnon ja omantunnon vapaus sekä oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa. Tähän on Suomessa katsottu kuuluvan myös oikeus saada uskonnollista opetusta. Euroopan

ihmisoikeussopimuksessa Suomi on sitoutunut siihen, että hoitaessaan kasvatuksen ja opetuksen tehtäviään valtio kunnioittaa vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen heidän omien uskonnollisten ja aatteellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus.

Opetushallituksen laatimissa valtakunnallisissa peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Oppiaineen on määrä edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetuksessa on annettava monipuolista tietoa uskonnoista ja autettava ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan

uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksiaoman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Liittohallitus ymmärtää Vaasan Kokoomusnaisten huolen siitä, että joissakin kouluissa voi olla useampien luokka-asteiden yhteisiä ryhmiä. Oppilaiden keskinäinen erilaisuus korostuu uskonnonopetusryhmässä tavallista luokkatilannetta enemmän, mikäli oppilaat ovat eri-ikäisiä, eikä heillä ole yhteistä oppisisältöä opiskeltavanaan. On selvää, että lasten omaan uskuntoon liittyvät kokemukset, tiedot, taidot ja muut valmiudet ovat hyvin erilaiset.

Uskonnonopetus vaatii kehittämistä ja liittohallituksen mielestä sitä tuleekin tarkastella kokonaisuutena, eikä vain yhden uskontokunnan opetuksen osalta, kuten aloitteessa on tehty. Pohjoismaiden joukossa Suomi on uskonnonopetuksen osalta erikoisuus, sillä muissa maissa oppilaat ovat jo pitkään osallistuneet yhdessä yleisen uskontotieteen tunneilla. Yhteisellä katsomusaineen tunnilla tutustutaan eri uskontoihin ja elämäkatsomuksiin, etiikkaan, arvoihin ja kulttuuriperintöön.

Aloitteessa esitetty huoli koskee kaikkia uskontoja ja niiden opetusta. Asiaa on siten tarkasteltavana kokonaisuutena.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti tänä syksynä ison tilannekartoituksen, jossa kysytään kunnista ja opettajankoulutus-laitoksista, millainen on uskonnonopetuksen nykytila, millaisena ne näkevät tulevaisuuden ja mihin pitäisi varautua.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

toteaisi vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

Aloite 6

Kaarinan Kokoomusnaiset ry

UUROKOUU MUUTTUUVAN TYÖELÄMÄN TARPEISIIN

Yhteiskuntamme on muuttumassa kovaa vauhtia eikä perinteiset rakenteet enää kaikilta osin vastaan nykypäivän tarpeita. Ensiksi työelämä muuttuu. Yhä useampi toimii yrittäjänä, tekee vuoro- tai keikkatöitä, pätkätöitä jne. Muuttuva työelämä aikatauluttaa perheiden arkea uudella tavalla.

Kunnissa kamppaillaan tiukan taloustilanteen kanssa. Sote-kustannusten kasvupaineessa, sivistystoimi jää usein jakamaan niukkuutta. Varsinkin alkuopetuksessa eli opintien juuri alettua 1-2-luokilla pienet ryhmäkoot ovat oppimisen kannalta tärkeitä. Ryhmäkokoja saatetaan kunnissa joutua kasvattamaan resurssi- tai tilapuutteen vuoksi. Tilojen hyödyntäminen alkuopetuksessa kahdessa vuorossa tai osin limittäin, voisi olla innovatiivinen ratkaisu tällaiseen tilanteeseen. Tällöin jälkimmäisen vuoron koulu päättyisi iltapäivällä mikä vähentäisi osaltaan iltapäiväkerhon tarvetta.

Koulutilojen yhä tehokkaampi käyttö on muutoinkin tervetullutta. Tiloja ei kannatta pitää tyhjillään, vaan kunnan

tulee tarjota niitä aktiivisesti kuntalaisten ennaltaehkäisevien palvelujen käyttöön, kuten lasten ja nuorten harrastuksiin, ikäihmisten liikkumiseen ja kulttuuriin jne. Monia perheitä helpottaisi, jos lapsi voisi suoraan koulupäivänsä jälkeen jatkaa harrastukseensa koulun alueella ilman kuljetusongelmia.

Kaikkein tärkeintä on huomioida lasten tarpeet. Ekaluokkalainen tarvitsee noin kymmenen tuntia yöunta, jotta hän jaksaa sisäistää oppimansa asiat. Kahdeksan aamut saattavat tällöin olla pienille oppilaille liian aikaisia koulupäivän aloitukseen. Lapsille olisi autonkyydin sijasta hyödyllistä kävellä ainakin osan matkaa kouluun, jolloin aamuliikunta valmistaisi koulupäivään. Tämän lisäksi lapsen tulisi nauttia terveellinen aamupala kotona. Jotta kouluun

ehtii ajoissa kahdeksaksi, pitäisi lapsen herätä jo varhain. Illalla harrastukset saattavat venyä myöhäiselle, joten yhtälö on harvoin mahdollinen.

Ihmisten rytmi on vuosikymmenten saatossa muuttunut hiljalleen myöhäisemmäksi. Meissä on paljon myös yksilöllisiä eroja. Siksi onkin kovin kummallista, että joustavan työajan aikana kaikkien pitäisi noudattaa samaa rytmiä. Vuorokoulua kannattaisi valtakunnassa pilotoida ja testata laajempaan käyttöön. Onnistuneet kokemukset saattavat avata kuntiin uusia mahdollisuuksia, lisätä sivistystoimen taloudellista liikkumavaraa ja kasvattaa perheiden valinnan vapautta suunnitella arkeaan.

Edellä todetun perusteella Kaarinan Kokoomusnaiset ry esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa selvittämään mahdollisuudet aloittaa Suomessa tuettu vuorokoulun pilotointi vaihtoehtona perinteiselle koululle.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Kaarinan Kokoomusnaisten kanssa ajatuksen muuttuvan työelämän tuomista uusista tarpeista perhearjen järjestämisessä. Kokoomusnaiset haluaa tarjota perheille enemmän joustavuutta ja vaihtoehtoja oman arkensa järjestämiseen.

On kannatettavaa ja kokoomuslaisen linjan mukaista säästää mieluummin seinistä kuin opetuksesta. Vuoroluku ei kuitenkaan ole sinällään uusi innovaatio. Aiempina vuosikymmeninä useissa kouluissa on käyty koulua kahdessa vuorossa. Esimerkiksi erityisiä luokkatiloja vaativien oppiaineiden tunteja on voitu sijoittaa iltapäivän ja illan tunteihin sen sijaan, että ensisijaisena ratkaisuna olisi ollut lisätilojen hankkiminen.

Jo nykyisellään alkuopetuksessa osa oppitunneista on pienemmän ryhmän jakotunteja. Jakotunnit sijoittuvat aamuihin ja iltapäiviin ja niiden välissä on koko ryhmän yhteisiä tunteja.

Pienryhmäopetuksen ja suuremman ryhmän opetuksen joustava käyttö opetuksessa on hyvin perusteltua.

Kokonaisvaltaiseen vuorokouluun liittohallitus suhtautuu varauksella, sillä tutkimukset puoltavat lapsen säännöllistä elämänrytmiä ja vuorokoulu voisi heikentää koulunkäynnin laatua ja toimivuutta. Iltavuorolla voi olla heikentäviä seurauksia oppimistuloksiin, sillä aamusta lapsen vireystila eli myös oppiminen on parasta aikaa. Iltapäivän tunnit ovat usein levottomampia ja siksi niihin yritetään sijoittaa esimerkiksi liikuntatunteja.

Täysin ongelmatonta ei ole myöskään se, miten ja millä perusteella vuorokoulun eri ryhmät muodostettaisiin. Olisivatko perusteena lasten tarpeet vai toteutuisiko vuorokoulu aikuisten ehdoilla? Vuorokoulu ei sinällään ratkaise vanhempien työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen ongelmia.

Lisäksi on myös vaarana, että vuorokoulu lisäisi perheiden ja lasten epätasa-arvoa. Niissä perheissä, joissa ei ole aikaa, voimia tai kykyä paimentaa lasten koulunkäyntiä ja vapaa-ajan viettoa, lapset kärsisivät entisestään iltavuorosta.

Jos ajatellaan pelkästään taloudellista näkökulmaa, toki rakentamisinvestoinnin siirtäminen tuo säästöjä. Vuorokoulujärjestelmässä säästöjä ei kuitenkaan synny opettajien palkoista, sillä opettajat tulee palkata kahteen vuoroon. Aamuvuoron opettaja ei voi jatkaa iltavuoroon, koska opetustuntien lisäksi opettaja esimerkiksi suunnittelee tunnit ja tarkistaa kokeet. Ratkaisu pidemmän aikavälin säästöihin on löydettävä uusien koulujen suunnittelusta. Uudet koulut on suunniteltava eri käyttäjäryhmien tarpeisiin ja käyttöön, monitoimitalojen malliin.

Liittohallitus on samaa mieltä Kaarinan Kokoomusnaisten kanssa siitä, että koulujen tilat on saatava entistä tehokkaammin käyttöön koulupäivien ulkopuolella. Kannustamme erilaisia kokeiluja ja tuemme aloitteessa esitettyä ajatusta vuorokoulun pilotoinnista. Kokoomusnaiset on esittänyt koulujen, päiväkotien, järjestöjen ja kolmannen sektorin välisen yhteistyön tiivistämistä siten, että lasten harrastuksia olisi mahdollista sijoittaa koulupäivien välittömään yhteyteen koulujen tiloja hyödyntämällä. Näin koulujen tilat saadaan iltapäivisin hyötykäyttöön ja perheiden illat vapautuvat aikatauluttamiselta yhteiseksi ajaksi.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous toteaisi

vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

Aloite 7

Kauhavan Kokoomusnaiset ry

TURVAPAIKANHAKIJAT IDENTIFIOITAVA

Kauhavan Kokoomusnaiset vaativat, että paperittomat ihmiset saadaan identifioinnin pariin esimerkiksi sormenjälkitunnistein. Paperittomaksi voi joutua tulemalla maahan ilman lupaa tai jäämällä maahan ilman viisumia tai oleskelulupaa. He ovat riski sekä meidän järjestäytyneelle yhteiskunnallemme että kansanterveydelle. Paperittomilla on suuri vaara päätyä rikollisiin joukkoihin, harmaaseen työhön ja jäädä kokonaan terveydenhuollon ulkopuolelle. Erityisen ongelmallista tämä on kansanterveyden näkökulmasta, jos heillä on esimerkiksi jokin yleisvaarallinen tartuntatauti.

Edellä todetun perusteella Kauhavan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan siten, että kaikki turvapaikanhakijat identifioidaan ja heidän olinpaikkansa on tiedossa. Lisäksi laittomasti maassa olevat poistetaan mahdollisimman tehokkaasti ja heille kehitetään kansainvälisesti yhtenevä käytäntö

oleskelulupaan.

Liittohallitus:

Liittohallitus on samaa mieltä Kauhavan Kokoomusnaisten kanssa siitä, että järjestelmän on pystyttävä paremmin varautumaan ja sopeutumaan turvapaikanhakijamäärien vaihteluihin sekä varmistamaan hakijan henkilöllisyyden, kansallisuuden ja turvapaikanhakijaryhmän tunnistaminen turvapaikkatutinnan alkuvaiheessa. Hakijan identifioimiseksi henkilöllisyyden ja kansalaisuuden osalta on tehostettava henkilöasiakirjojen aitouden varmentamista. Viranomaisten on tärkeää tietää ketä maassa on ja mistä heidät tavoittaa.

Hallituskauden aikana on tehty useita Suomen turvallisuutta parantavia toimia ja hallituksen laatiman turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman toteutusta päätettiin tehostaa syksyllä 2017.

Hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet aiheettomat turvapaikanhakijat on palautettava tehokkaasti ja oleskeluluvan saaneiden osalta on painotettava tehokkaita kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen toimia, mikä mahdollistaa heidän osallisuuden monipuolisesti yhteiskunnan eri aloilla. Turvallisuuden ja osallisuuden kokemukset sitouttavat maahanmuuttajia suomalaiseen yhteiskuntaan ja osaltaan ennalta ehkäisevät nuorten kohdalla ulkopuolisuuden tunnetta ja väkivaltaista radikalisoitumistakin.

Hallituksen päätöksen mukaisesti poliisi, rajatarkastusviranomaiset ja Maahanmuuttovirasto tehostavat toimintaansa hakemusten rekisteröinnissä ja seulonnassa sekä puhuttelujen järjestämisessä ja päätöksenteossa, jo tehtyjen päätösten ja lainsäädäntöhankkeen mukaisesti.

On tärkeä tehostaa turvapaikkaprosessin alkuvaiheen toimenpiteitä ja turvapaikkatutkintaa. Sisäministeriön mukaan kansainvälistä suojelua hakevan henkilöllisyyden sekä lähtömaan tai kansalaisuuden selvittämistä sekä asiakirjojen aitouden tarkistamista kehitetään tutinnan alkuvaiheessa muun muassa teknisiä keinoja, menetelmiä ja osaamista kehittämällä, kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä ja tiedonvaihdoilla sekä hyödyntämällä muualla luotuja hyviä identifioimisprosesseja ja -käytänteitä. Hallituksen päätöksen mukaisesti turvapaikkaa koskevia käytäntöjä yhdenmukaistetaan EU- ja Pohjoismaiden kanssa. Lisäksi kehitetään teknisiä keinoja kuten esimerkiksi ikätutkimusjärjestelmiä ja -menettelyjä, kasvojentunnistuksen sekä kielianalyysien käyttämistä identifioinnin menetelmänä.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 8

Pohjanmaan Kokoomusnaiset ry

AIEMMIN HYVÄKSYTTYJEN ALOITTEIDEN TILANNEKOOSTE

Pohjanmaan Kokoomusnaiset vaativat, että edellisen edustajakokouksen hyväksytyt aloitteista tehdään tilannekooste vuosittain yhdistyksille. Tärkeiden asioiden eteenpäin saaminen kannustaa puolueväkeä aktiivisuuteen myös jatkossa.

Edellä todetun perusteella Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan siten, että yhdistyksille toimitetaan kerran vuodessa tilannekatsaus kunkin aloitekohdan etenemisestä.

Liittohallitus:

Parhaat ideat toiminnan kehittämiseksi ja poliittisiksi avauksiksi tulevat usein aktiivisilta ja asiantuntevilta kenttätoimijoiltamme ja liittohallitus kiittääkin jäsenistöä aloiteaktiivisuudesta. Jotta koko organisaation osaaminen ja potentiaali voidaan tuoda esiin mahdollisimman hyvin, aloitteiden tekemisen ja niiden seuraaminen on avointa.

Vaikuttamismahdollisuudet ja asiasisältöihin vaikuttaminen ovat Kokoomusnaisten toiminnan ydin ja tärkeiden asioiden eteenpäin saaminen kannustaa aktiivisuuteen myös jatkossa. Aloitetoiminta on uusien ehdotusten systemaattista keräämistä ja kehittämistä aina toteutukseen asti. Prosessin elinvoimaisuuden kannalta olennaista on rohkaista jäsenistöä tuomaan esiin rakentavia ideoita organisaation toiminnan kehittämiseksi ja poliittisiksi avauksiksi ja seurata hyväksytyjen aloitteiden edistymistä.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 9

Uudenkaupungin Kokoomusnaiset ry

IKÄÄNTYNEIDEN YKSINÄISYYTTÄ EHKÄISTÄVÄ

Ikääntyneet asuvat kotona yhä pidempään ja tämä trendi voimistuu tulevaisuudessa. Samalla lisääntyy niiden ikääntyneiden määrä, jotka sinnittelevät arjessa ja jotka ovat kaikkien palvelujen ja tukiverkkojen ulkopuolella. Suurin ongelmista on yksinäisyys. Se kalvaa, altistaa

sairauksille, tekee arjesta aution ja nakertaa toivoa paremmasta huomista. Erityisesti tukea tarvitsevat he, joilla ei ole omaisia tai he asuvat kaukana.

Julkisen sektorin voimavarat eivät riitä vaikeassa asemassa olevien ikääntyneiden auttamiseen. Ihmisillä itselläänkin on vastuu omasta elämästään, mutta jos voimat vähenevät, tueksi tarvitaan myös järjestöt ja vapaaehtoiset.

Ikääntyneiden yksinäisyydestä puhutaan paljon mediassa, mutta puhuminen ei pelkästään riitä. Tarvitaan järjestölähtöistä löytävää vanhustyötä, että palvelujen katvealueille jääneet löydetään.

Edellä todetun perusteella Uudenkaupungin Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten liittoa ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta ikääntyneiden yksinäisyyttä ehkäistään ja yksinäisyyttä lievittävät järjestöt huomioidaan entistä vahvemmin palvelurakenteiden kokonaisuudessa.

Liittohallitus:

Ikääntyneiden suomalaisten sosiaalisten suhteiden puute, yksinäisyys, masentuneisuus ja näistä seuraava syrjäytyneisyys ovat lisääntyneet voimakkaasti. Osalla vanhoista ihmisistä yksinäisyyden ja turvattomuuden tunne sekä hoidon puutteet johtavat masennukseen. Liikuntakyvyttömät ja huonokuntoiset vanhuksat saattavat kokea, että heidät on suljettu omaan kotiinsa, josta ei ole poispääsyä.

Yhdenkään vanhuksen ei pidä joutua asumaan kotonaan epäinhimillisen pitkään yksin, liikuntakyvyttömänä ja huonokuntoisena. Jokaisella on oikeus arvokkaaseen elämään.

Yksin elävän vanhuksen seuran ja juttelun tarvetta on vaikea tyydyttää pelkästään ammattihenkilöstön avulla, mutta kotipalveluhenkilöstö voi toimintatavoillaan vaikuttaa siihen, että vanhus kokee tullessaan inhimillisesti kohdelluksi. Kuntien pitäisi myös aktiivisesti edistää vapaaehtoistoimintaa yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Kaikilla vanhuksilla ei ole omalla paikkakunnalla lapsia tai lastenlapsia, muita sukulaisia tai ystäviä juttuseuraksi.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 10

Varsinais-Suomen Kokoomusnaiset ry

KOTITALOUSVÄHENNYKSESTÄ TIEDOTETTAVA PAREMMIN

Kotitalousvähennystä saa tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä sekä oman asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito ja perusparannustyöstä. Tavanomaisuudella tarkoitetaan työtä, jota tehdään yleisesti kodin ja siellä asuvien henkilöiden hyväksi.

Vuoden 2016 verotuksessa veroa maksava henkilö, joka ostaa ennakkoperintärekisteriin merkityltä yritykseltä työtä, saa vähentää 45 % arvonlisäverollisesta työn osuudesta. Jos henkilö palkkaa työntekijän työsuhteeseen, vähennys on 15 % maksetusta palkasta sekä palkkaan liittyvät työnantajan sivukulut. Omavastuu on 100 euroa. Vähennys tehdään verosta. Vähennyksen enimmäismäärä on 2400 euroa.

Hallituksen esityksen mukaan vuonna 2017 prosenttiluvut ovat nousemassa 50 %:iin ja 20 %:iin.

Vaikka kotitalousvähennys on ollut käytössä jo useita vuosia, niin sitä ei kuitenkaan osata vielä täysimääräisesti hyödyntää. Erityisesti kotona tapahtuva hoiva- ja hoitotyö on jäänyt vähemmälle huomiolle, sillä kotitalousvähennykseen oikeuttaa myös oman tai puolison vanhempien auttaminen, esimerkiksi hankkimalla siivousapua. Tässä olisi myös yksi keino uusien työmahdollisuuksien tarjoamiseen.

Edellä todetun perusteella Varsinais-Suomen Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajankokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta saadaan parempaa tiedottamista kotitalousvähennyksestä ja siihen oikeuttavista töistä kotitalousvähennyksen saamiseksi laajemmin käyttöön.

Liittohallitus:

Verohallinnon mukaan 20 vuoden aikana kotitalousvähennyksen suosio on kasvanut tasaisesti ja määrä on nyt asettunut 400 000 vuosittaisen ilmoituksen paikoille. Liittohallitus on samaa mieltä Varsinais-Suomen Kokoomusnaisten kanssa siitä, että kotitalousvähennyksestä on tiedotettava paremmin ja kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksia on laajennettava.

Tuomalla lisää palveluita kotitalousvähennyksen piiriin ja lisäämällä kotitalousvähennyksen käyttömahdollisuuksien tietoutta parannamme naisvaltaisten palvelualojen työllisyyttä, helpotamme perheiden arkea ja edistämme myös kotona asuvien ikäihmisten jaksamista.

Pienituloisten vanhuksien kohdalla tulee harkita omavastuuosuuteen tulosidonnaisuutta tai jopa kokonaan omavastuuosuuden poistamista. Kotitalousvähennystä voivat hakea jo nyt lapset ja lapsenlapset, jotka ostavat hoivapalveluita läheisilleen. Tätä voisi edelleen kehittää ja palvelupalettia voisi laajentaa koskemaan esimerkiksi iäkkäiden turvapuhelinpalvelua.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 11

Varsinais-Suomen Kokoomusnaiset ry

NAISIIN KOHDISTUVAAN VÄKIVALTAAN EHKÄISTÄVÄ

Suomalaisista naisista 47 prosenttia on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen, kertoo tuore EU-tutkimus. Viimeksi kuluneen vuoden aikana väkivaltaa on kokenut kymmenen prosenttia suomalaisnaisista.

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pidetään rakenteellisena ongelmana, jonka juuret ovat sukupuolten välisessä epätasa-arvossa ja valtasuhteissa. Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta sekä yksityisessä että julkisessa tilassa on ihmisoikeusloukkaus.

Kansalaisjärjestöjen on naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisessa työssä edistettävä naisten itsemääräämisoikeutta. Prostituutio ja ihmiskauppa ovat vakavia naisiin kohdistuvia ihmisoikeusrikkomuksia.

Suomi on allekirjoittanut Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus). Sopimuksen asettamat velvoitteet on toteutettava kunnolla ja erityisesti väkivallan uhrien palveluihin on panostettava nykyistä enemmän.

- Turvakodeille ja matalan kynnyksen palveluille on osoitettava riittävä rahoitus.
- Turvakotiverkosto on laajennettava kansainvälisten suositusten mukaiseksi.
- Väkivallan uhreja auttava valtakunnallinen 24/7 puhelinpalvelu on otettava käyttöön.
- Sovittelun käyttöä lähisuhdeväkivaltarikoksissa on tarkoin harkittava ratkaisukeinona
- Lähisuhdeväkivalta on otettava huomioon määrättäessä lasten huoltajuudesta ja tapaamisoikeuksista. Väkivallan vastaisen työn yhteensovittamiseksi on perustettava tehokas koordinaatioelin.

Edellä todetun perusteella Varsinais-Suomen Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajankokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten liittoa kaikessa julkisessa puheessa ja julkituloissa, jotka koskevat naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä, osoittamaan, että Kokoomusnaiset seuraa päätöksentekoa ja tekee töitä Istanbulin sopimuksen toteutumiseksi ja turvaamiseksi.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Varsinais-Suomen Kokoomusnaisten huolen naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Suomi on saanut toistuvasti huomautuksia kansainvälisiltä tahoilta siitä, ettei meillä ole tarjolla riittävästi palveluita väkivaltaa kokeneille naisille. Euroopan tasa-arvoinstituutin arvion mukaan naisiin kohdistuva väkivalta aiheuttaa Suomelle vuosittain noin kahden miljardin euron kustannukset.

Turvakotipaikkoja on Suomessa koko maassa nyt 120. Euroopan neuvosto on arvioinut, että riittävä määrä olisi yksi perhepaikka 10 000 asukasta kohti. Suomessa se tarkoittaisi yli 500 paikkaa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan jopa 1200 ihmistä käännytettiin viime vuonna turvakotien ovilta tilanpuutteen vuoksi. Näiden lukujen valossa on kiistatonta, että turvakotipaikkojen määrää on nostettava. Jokaisen apua tarvitsevan tulee saada apua. Väkivallan uhrin oikeus turvaan tulisi olla itsestäänselvyys.

Istanbulin sopimuksen toimeenpano on vielä suurelta osin kesken. Sopimus velvoittaa Suomea avaamaan ympäri vuorokauden auki olevan auttavan puhelimen, lisäämään seksuaalisen väkivallan uhrien palveluja ja turvapaikkoja sekä perustamaan matalan kynnyksen tukikeskuksia, joihin jokaisella väkivaltaa kokeneella naisella on oltava pääsy ilman ajanvarausta, riippumatta asuinpaikasta tai henkilökohtaisesta tilanteesta.

Tarvitsemme lisää tukirakenteita uhrien auttamiseksi. Nyt väkivallan uhria ei osata tunnistaa eivätkä palveluketjut toimi. Tarvitsemme pikaisesti matalan kynnyksen palveluja Suomeen. Kun avun saa helposti, ajan nopeasti ja kokemus tulee aidosti kuulluksi, väkivallasta selviäminen tulee mahdolliseksi. Tarkoituksenmukaista olisi, että uhri saisi kaikki tarvitsemansa palvelut samasta paikasta. Olisikin järkevää perustaa matalan kynnyksen tukikeskus sairaalan yhteyteen, jolloin esimerkiksi oikeuslääketieteelliset näytteet voidaan ottaa sujuvasti.

Kokoomusnaiset on vuosikautia vaatineet toimia lähisuhdeväkivallan torjumiseksi. Edistystä on vuosien varrella tapahtunut: lievä pahoinpitely on tullut virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi, vainoaminen on kielletty lailla, kaikki perheen sisäinen väkivalta kriminalisoitu ja turvakotien rahoitus siirretty kunnilta valtiolle. Työtä riittää kuitenkin edelleen. Huomio tulee keskittää ennaltaehkäisevään, moniammatilliseen sosiaalityöhön ja ongelman mahdollisimman nopeaan hoitamiseen ja tukipalveluihin.

Sen lisäksi, että väkivaltaa kohdanneet saavat apua, meidän on panostettava myös lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn. Yksikin lyönti on liikaa. Eri tahojen hyvä yhteistyö on yksi avaintekijä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisessä. Lähisuhdeväkivallan vähentämiseksi on jo toteutettu erilaisia valtion toimenpiteitä. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysministeriön lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemisen toimintaohjelman myötä lähes jokaiseen Suomen kuntaan on nimetty lähisuhde- ja perheväkivallan yhdyshenkilö sekä luotu lähisuhdeväkivallan vastainen toimintaohjelma.

Tämä ei kuitenkaan riitä. Paikallistasolle tarvitaan pysyviä väkivaltaa ehkäiseviä tukipalveluja ja toimivampia palveluketjuja. Aika parannuksille on nyt oikea, kun sosiaali- ja terveyspalveluja uudistetaan.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 12

Turun Kokoomusnaiset ry

POISTOTEKSTIILIT HYÖTYKÄYTTÖÖN KOTIMAASSA

Suomessa tekstiilijätettä heitetään pois arviolta noin 70 miljoonaa kilogrammaa vuosittain. Yksikin roskeen heitetty hylätty vaate vähentää yhdyskuntajätteen kierrätysastetta.

Tekstiilikierto on kuitenkin vähitellen nousemassa uudelle tasolle tutkimuksen, kuluttajien ja kuntien sekä yritysten lisääntyvän kiinnostuksen turvin. Asenteiden ja toimintatapojen muuttuessa poistotekstiilien materiaalivirta halutaan kiertoan jalostettavaksi teollisuuden ja yritysten hyötykäyttöön.

17 kunnan omistama Lounais-Suomen Jätehuolto yhdessä Turun AMK:n ja VTT:n on ottanut vetääkseen Suomeen rakennettavan poistotekstiilin keräys-, lajittelu-, ja jatkojalostuskokonaisuus Telaketjun. Tätä ennen tietoa tekstiilijätteen talteenotosta, lajittelusta ja uusiokäytöstä pullonkauloineen saatiin vuoden 2016 kestäneellä pilottihankkeella.

Telaketju on laaja arvoverkosto. Sen eri toimijoiden – muiden muassa kuntien, oppilaitosten, Jäteyhdistysten, Tekesin, Sitran, erilaisten liikeyritysten ja järjestöjen - tavoite on rakentaa tekstiilijätteen hyödyntämisen kokonaiskonsepti kansalliseen käyttöön.

Tiellä tähän tarvitaan yhteiskunnan kaikki osat ja yhteisöt mukaan. Kuluttajien, kotitalouksien ja asuinalueiden kierrätyskehityksen nosto ratkaisee, pysymmekö kiertotalouden kärkimaana.

Edellä mainitun perusteella Turun Kokoomusnaiset ry. esittää, että edustajakokous hyväksyessään tämän aloitteen

velvoittaa Kokoomus Naisten liittohallitusta tukemaan ja toimimaan näkyvästi poistotekstiilin keräys -, kierto- ja lajitteluasteen konseptin kansallisen uudistamisen puolesta.

Liittohallitus:

Käytöstä poistuneiden vaatteiden ja tekstiilien määrä on lisääntynyt viimeisten vuosikymmenien aikana merkittävästi. Liittohallitus jakaa Turun Kokoomusnaisten näkemyksen siitä, että tekstiilijätteen kierrätyksen ja uusiokäytön edellyttämien kierrätysratkaisujen kehittäminen on tärkeä askel Suomen kestävästä kehityksestä tiellä.

Suomi on jo toiminut määrätietoisesti tekstiilijätteen lajittelun ja kierrätyksen edistämiseksi. Vuoden 2016 alussa voimaan astunut asetus kieltää jätehuoltoa toimittamasta poistotekstiilejä kaatopaikalle. Jätelain muutos ei kuitenkaan yksin korjaa ongelmaa, sillä valtaosa tekstiilijätteestä päätyy edelleen kotitalouksista sekajätteen mukana poltettavaksi.

Uusiokäytön edistäminen vaatii innovaatioita, teknologiaa ja pontta tekstiilijätteen kuljettamiseen ja erotteluun, jotta materiaali saadaan paremmin hyödynnettyä teollisiin tarpeisiin. Liittohallitus tukee Turun Kokoomusnaisten näkemystä siitä, että poistotekstiilien lajittelua, keräystä ja uusiokäyttöä tulee edistää kaikissa prosessin vaiheissa.

Jätteen syntymisen ehkäisyssä on lisäksi tärkeää huolehtia, että suomalaisilla on edellytykset tehdä vastuullisia kulutus- ja kierrätysvalintoja. Esimerkiksi käyttökelpoisten vaatteiden korjauttaminen, myyminen tai lahjoittaminen eteenpäin vähentää jokaisen suomalaisen tuottaman tekstiilijätteen määrää.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

hyväksyisi aloitteen.

Aloite 13

Pohjanmaan Kokoomusnaiset ry

JOKAMIESOIKEUKSIEN RAJOITTAMINEN

Pohjanmaan Kokoomusnaiset vaativat, että jokamiehen oikeuksia rajoitetaan, jos kyseessä on marjojen tai sienien poimiminen liiketaloudellisessa mielessä. Tällöin metsistä saatava raaka-aineen otto on oltava luvanvaraista eli mahdollista vain maanomistajan luvalla, kuten esimerkiksi nuotion tekeminen. Nykyisin ylikansalliset yritykset käyttävät hyväkseen Suomen laajoja jokamiesoikeuksia ja toiminnallaan vaikeuttavat metsänomistajien omien tuotteiden saamista ja jopa vahingoittavat kasvustoja.

Luonnontuotteiden keräily Suomessa ja Ruotsissa on sallittua rauhoittamattomien kukkien, sienien ja marjojen osalta. Muissa Euroopan maissa luonnontuotteiden keräily poikkeaa toisistaan. Tanskassa voi poimia omaan käyttöön.

Edellä todetun perusteella Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan siten, että jokamiehenoikeuksia kavennetaan liiketaloudellisen toiminnan osalta ja sallittaisiin Tanskan mallin mukaan poiminnan omaan käyttöön. Muussa tapauksessa vaadittaisiin maanomistajan lupa.

Liittohallitus:

Jokamiehenoikeudet takaavat kaikille mahdollisuuden virkistäytyä, kokea elämyksiä ja nauttia puhtaasta ja kauniista luonnostamme. Jokamiehenoikeuksien rinnalla kulkee kuitenkin myös jokamiehen vastuu, joka velvoittaa toimimaan luonnossa aiheuttamatta haittaa maanomistajalle.

Suomen lainsäädäntö katsoo luonnontuotteiden keräämisen olevan jokamiehenoikeutta tarkoitukseen tai kansallisuuteen katsomatta. Sisäministeriö on selvittänyt Metsämarjanpoimijat –hankkeessaan jokamiehenoikeuksiin, työntekoon ja elinkeinon harjoittamiseen liittyvää sääntelyä ja käytäntöjä. Hankkeen loppuraportissa todetaan, että ilman kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa poimintaa Suomen marja- ja sienisaalis jäisi metsiin.

Selvityksen mukaan esimerkiksi metsämarjoja kasvaa luonnossa normaalina satovuotena yli 500 miljoonaa kiloa. Koko sadosta poimitaan omaan käyttöön vain noin 30 miljoonaa kiloa ja myyntiin noin 15 miljoonaa kiloa. Marjateollisuuden kasvupotentiaali on huomioitu esimerkiksi vuoden 2004 ulkomaalaislain kokonaisuudistuksessa, jossa mahdollistettiin marjojen ja hedelmien poiminta ilman työntekijän oleskelulupaa.

Liittohallitus pitää Pohjanmaan Kokoomusnaisten tapaan tärkeänä suomalaisen luonnon ja luonnonvarojen vaalimista sekä marjojen ja sienien poimimisen rajoittamista tapauksissa, joissa se on erityisistä syistä perusteltua. Liittohallitus pitääkin hyvänä voimassa olevaa lakia luonnonvaraisten tuotteiden keräämisen rajoittamisesta eräissä tapauksissa. Laissa säädetään mahdollisuudesta rajoittaa poimintaa tietyillä alueilla Lapin läänissä, jos sillä on paikallisen väestön toimentulon kannalta huomattavaa taloudellista merkitystä.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

toteaisi vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

Aloite 14

Pohjanmaan Kokoomusnaiset ry

KIINTEISTÖVEROHUOJENNUKSET INVESTOINTITILOILLA

Pohjanmaan Kokoomusnaiset vaativat, että isoja rakennusinvestointeja tehneet tilat saavat huojennuksia kiinteistöveroihin. Kiinteistövero on vuosittain maksettava, kiinteistön omistukseen perustuva vero. Kunnat voivat päättää veron määrästä hallituksen päättämien kiinteistöverojen ala- ja ylärajojen puitteissa.

Nykyiset isot tuotantorakennukset aiheuttavat normaalilla laskutavalla kohtuuttoman suuria jopa kymmeneen tuhansiin euroihin kohoavia kiinteistöveroja. Useinkin kiinteistöveron osuutta ei osata ennakoida tuotantokustannuksia arvioitaessa. Toisaalta esimerkiksi Ruotsissa ei ole tuotantorakennuksilla kiinteistöveroa ja tämä vääristää kilpailua.

Edellä todetun perusteella Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan siten, että tuotantorakennusten kiinteistöveroon voidaan laatia huojennusperusteita kotimaisen elintarvikeraaka-aineiden saamisen varmistamiseksi.

Liittohallitus:

Liittohallitus jakaa Pohjanmaan Kokoomusnaisten huolen maatalousyrittäjien toimintaedellytyksien turvaamisesta. Nykyisessä muodossaan tuotantorakennusten kiinteistöverotus koettelee etenkin vastikään rakentaneita tiloja.

Suhtaudumme myönteisesti maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron verotusperusteiden uudelleenarviointiin osana suomalaisen maatalouden toimintaedellytyksien parantamista. On tärkeää, että kiinteistöverosta ei yhdessä tiemaksujen kanssa muodostu kohtuuttomia kustannuksia viljelijälle. Samalla on huolehdittava, että maatalousmaan verotusta ei kiristetä.

Pidämme kokonaisuutta tarkastellessa kuitenkin erityisen tärkeänä, että maatalousyrittäjyyttä tuetaan ensisijaisesti selkiyttämällä yrittäjiin kohdistuvaa tuki- ja veropolitiikkaa niin kansallisella kuin Euroopan unioninkin tasolla. Verotuksen on tuettava maatalousyrittäjyyden kehittymistä ja kannustettava investoimaan myös jatkossa.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

toteaisi vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

Aloite 15

Pohjanmaan Kokoomusnaiset ry

JÄSENREKISTERIN ANSIOMERKKI-TOIMINNON AUTOMATISOINTI

Pohjanmaan Kokoomusnaiset vaativat, että puolueen jäsenrekisteri-ohjelmaa edelleen kehitetään muistuttamaan automaattisesti yhdistystoimijoita haettavissa olevista ansiomerkeistä. Poliittisen yhdistystoiminnan näivettyminen on yksi suurimmista uhkakuvista demokratialle ja puolueelle, minkä vuoksi ansiomerkkien jakaminen aktiiviselle toimijalle on helppo ja arvokas huomionosoitus kannustamaan myös jatkossa.

Edellä todetun perusteella Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa toimimaan siten, että jäsenrekisteri muokataan tehokkaammaksi vastaamaan paremmin nykypäivän tarpeisiin ja huomauttamaan jäsenrekisterin ylläpitäjää automaattisesti haettavista ansiomerkeistä.

Liittohallitus:

Pohjanmaan Kokoomusnaiset nostaa esille tärkeän periaatteen jäsenten aktiivisuuden tukemisesta sekä ahkeran ja aloitteellisen yhdistystoiminnan huomioimisesta ja arvostamisesta osana puolueen järjestötoiminnan tukemista. Liittohallitus jakaa Pohjanmaan Kokoomusnaisten huolen jäsenrekisterin toiminnan kankeudesta ja tarpeesta järjestelmän toiminnallisuuden parantamiseen. Kaikki jäsenrekisteriin tehtävät muutokset ja uudistukset toteuttaa kuitenkin Kokoomusnaisten sijaan Kansallinen Kokoomus r.p., joka ylläpitää ja hallinnoi jäsenrekisterijärjestelmää.

Liittohallitus toteaa, että ansiomerkkien jakoperusteita ovat sekä Kokoomuksen että Kokoomusnaisten toiminnan piirissä jäsenyyden keston lisäksi esimerkiksi meriitit järjestötoiminnassa, toiminta luottamustehtävissä ja ansioitunut työ liiton tai puolueen eduksi. Liittohallitus katsookin, että jäsenyyden kestoja ei voida yksinään pitää riittävänä perusteena ansiomerkin myöntämiselle.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

toteaisi vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

SÄÄNTÖMUUTOSALOITE 1

Pohjanmaan Kokoomusnaiset ry

NIMENKIRJOITUSOIKEUKSIEN MUUTTAMINEN

Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että liiton sääntöä muutetaan nimenkirjoitusoikeuden osalta yhdestä henkilöstä kahteen. Liiton nykyisen säännön mukaan nimen kirjoittavat liiton puheenjohtaja, pääsihteeri sekä liittohallituksen määräämät henkilöt kukin yksin. Tämä ei ole suuren vastuunmäärän ja oikeusturvan vuoksi yksilölle kohtuullista.

Edellä todetun perusteella Pohjanmaan Kokoomusnaiset esittää, että hyväksyessään aloitteen edustajakokous

velvoittaa Kokoomuksen Naisten Liittoa muuttamaan sääntöä siten, että liiton nimen kirjoittavat jatkossa kaksi henkilöä.

Liittohallitus:

Kokoomusnaisten nimenkirjoitusoikeuksien määräytymisperusteet on tarkastettu ja arvioitu viimeksi edustajakokouksessa vuonna 2015. Tällöin Kokoomus ja sen kaikki jäsenliitot yhdenmukaistivat sääntönsä yhteisten toimintalinjojen selkiyttämiseksi.

Yhtenäisissä säännöissä pitäytyminen on hyödyllistä sekä puolueen että jäsenliittojen kannalta: nimenkirjoitusoikeuksien myöntäminen puheenjohtajalle, pääsihteerille tai liittohallituksen päätöksellä muulle henkilölle yksin parantaa edellytyksiä päivittäisten toimintojen joustavaan ja tehokkaaseen hoitamiseen. Vastaavaa periaatetta noudattaa siis myös Kokoomus, jossa nimenkirjoitusoikeutettuja ovat puolueen puheenjohtaja, pääsihteeri sekä puoluehallituksen määräämät henkilöt kukin yksin. Liittohallitus ei pidä kannatettavana, että Kokoomusnaiset ottaisi käyttöön eri säännöt, kuin Kokoomus tai sen muut jäsenliitot.

Liittohallitus tunnistaa Pohjanmaan Kokoomusnaisten esiin nostaman tarpeen nimenkirjoittajan vastuun kohtuullisuudesta huolehtimiselle ja toteakin, että viime kädessä vastuun liiton puolesta tehdyistä päätöksistä, sopimuksista ja sitoumuksista kantaa aina Kokoomuksen Naisten Liiton liittohallitus. Lisäksi virallisten asiakirjojen, kuten tilinpäätösmateriaalin kohdalla myös allekirjoittajina toimii aina liittohallitus kokonaisuudessaan.

Liittohallitus esittää, että edustajakokous

toteaisi vastauksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta.

OHJEET PUHEENVUOROPYYNTÖIHIN

- Puheenvuorot pyydetään aina kirjallisesti siihen tarkoitettulla lomakkeella. Puheenvuoroja *ei voi* pyytää omalta istumapaikalta esimerkiksi viittaamalla.
- Puheenvuorot pyydetään lomakkeella etukäteen. Kun asiakohta on käsitelty, ei asiaan voi enää palata myöhemmin.
- Lomakkeita on saatavilla ilmoittautumispisteessä kokoustilojen aulassa sekä kokoussalissa puheenjohtajiston pöydältä ja sivupöydiltä.
- Lomakkeeseen tulee merkitä selkeästi, millaista puheenvuoroa ollaan pyytämässä ja mitä asia koskee.
- Puheenvuoropyyntölomake toimitetaan asianmukaisesti täytettynä puheenjohtajiston pöydälle puheenvuoropyyntösihteerille.
- Puheenvuorot pidetään puhujapöytästä.
- Mikäli puheenvuoro koskee muutosesitystä, täytyy puheenvuoropyyntölomakkeelle merkitä myös, *kuka kannattaa muutosesitystä*. Kannattajan ei tarvitse välttämättä pitää kannatuspuheenvuoroa. Jos kannattaja haluaa kuitenkin pitää kannatuspuheenvuoron, täytyy kannatuspuheenvuoroa pyytää muiden puheenvuorojen tapaan kirjallisesti etukäteen.

BALMUIR

BRAND STORE
OULU

ISOKATU 26, OULU | [BALMUIR.COM](https://www.balmuir.com)